

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Významné osobnosti křesťanských dějin
v českých zemích:
čtrnáct pražských mučedníků**
Alena Týnovská

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

Významné osobnosti křesťanských dějin

v českých zemích:

čtrnáct pražských mučedníků

Alena Týnovská

Vedoucí práce:

Mgr.et Bc. Dagmar Demjančuková, CSc.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, březen 2015

.....

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. et Bc. Dagmar Demjančukové, CSc, za cenné připomínky k práci a P. Petru Regalátovi Benešovi, Th.D., OFM za konzultace.

Obsah

1. ÚVOD.....	4
1. MUČEDNICTVÍ JAKO FENOMÉN.....	5
3. DOBA RUDOLFA II. A CÍRKEVNÍ POMĚRY V PRAZE	8
4. SVATÝ FRANTIŠEK Z ASSISI.....	10
4.1. Život svatého Františka.....	10
4.2 Františkánská řehole – pravidla života „menších bratří“	16
4.3. Odkaz Svatého Františka	19
5. HISTORIE FRANTIŠKÁNSKÉHO ŘÁDU	20
5.1. Dějiny Františkánského řádu	20
5.2. Příchod bratří do Prahy roku 1604	22
6. KOSTEL PANNY MARIE SNĚŽNÉ A KLÁŠTER.....	23
6. 1. ÚTOK NA KOSTEL PANNY MARIE SNĚŽNÉ V PRAZE	25
6.2. Drancování a vraždění v kostele a klášteře	28
6.3 Zázrak v podobě světla a zpěvu nad místem útoku.....	36
7. BEATIFIKAČNÍ PROCES.....	36
7.1. Podmínky beatifikačního procesu neboli blahořečení.....	36
7.2. Historický průběh beatifikačního procesu	40
7.3. Blahořečení 14 Pražských mučedníků.....	43
8. ZÁVĚR.....	47
9. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	50
10. RESUMÉ	55
11. SEZNAM PŘÍLOH	56
12. PŘÍLOHY	58

1. ÚVOD

Cílem bakalářské práce je zachycení příběhu čtrnácti bratří františkánů, kteří byli umučeni v kostele Panny Marie Sněžné v Praze v roce 1611 během vpádu pasovských vojsk, popis procesu jejich beatifikace a zhodnocení významu jejich mučednické smrti pro dnešní věřící. Po zadání tématu bakalářské práce jsem využila všech dostupných knihovnických databází a vyhledala jsem literaturu a články k zadané problematice. Navštívila jsem Studijní a vědeckou knihovnu v Plzni a klášterní knihovnu bratří františkánů v Praze, kde jsem prostudovala dobové i současné materiály a články a také jsem zhlédla videozáznam ze samotné slavnostní beatifikace umučených bratří františkánů, která se konala 13. října 2012 v katedrále sv. Víta, Vojtěcha a Václava v Praze.

V teoretickém úvodu práce se opírám o knihu Petra Kitzlera *Příběhy raně křesťanských mučedníků: výběr z nejstarší latinské a řecké martyrologické literatury*. Pro moji práci bylo důležité osobní setkání a konzultace dané problematiky s františkánem P. Petrem Regalátem Benešem. Historické pozadí vlády Rudolfa II. je zpracováno podle rozsáhlé publikace Josefa Janáčka *Rudolf II. a jeho doba*. Cenné informace o životě svatého Františka mi poskytla kniha Josefa Bonaventury Wilhelma a Kláry Chlupové *Svatý František Serafínský: volné zpracování životopisu sv. Františka z Assisi*. Právě sv. František byl důvodem, proč se ocitli jeho následovníci a členové jím založeného řádu františkánů v Praze v neklidných dobách náboženských rozepří. Podrobný popis útoku na kostel a vyvraždění bratří františkánů je zpracován díky práci *Pražští mučedníci* P. Klementa Minaříka, jehož celoživotní dílo má velký význam i vzhledem k likvidaci františkánského kláštera v roce 1950, kdy se z archivu Panny Marie Sněžné při stěhování mnohé cenné materiály ztratily. Práce obsahuje také pravidla života menších bratří františkánů, která jsou zakotvena ve františkánské řeholi, neboť platila i v době útoku na františkánské mučedníky. Tato část práce je zpracována na základě studia publikace *Historia Franciscana II.: sborník textů: kapitoly z dějin české františkánské provincie sv. Václava u příležitosti 300. výročí úmrtí provinčního ministra*

a významného učence Bernarda Sanniga (1704) a 400. výročí příchodu františkánů k Panně Marii Sněžné v Praze (1604). Dále se zabývá odkazem svatého Františka, vlivem na církev a celou společnost. Pátá kapitola se věnuje dějinám Františkánského řádu se zaměřením na život bratří v Čechách. Františkánští misionáři při příchodu do Prahy neměli žádné zázemí, takže zpočátku museli bydlet u bratrů minoritů a místo kostela jim byla svěřena jen ruina bývalého kostela karmelitánů. V práci dále následuje popis historie kostela Panny Marie Sněžné, který byl mnichy nově zbudován, a krátce nato zde došlo k tragickému útoku. Pro vlastní seznámení s problematikou kolem umučení čtrnácti bratří je čerpáno z práce bratra Františka Klimenta Minaříka. K popisu samotného útoku na kostel Panny Marie Sněžné v Praze je použito Minaříkovy práce, i když popis útoku chudiny na kostel a jeho obyvatele je značně drastický a morbidní, zároveň ale dle mého názoru nejpřesněji vypovídá o údělu františkánských bratří a o naplnění jejich mučednického poslání. Nedílnou součástí je popis celého historického procesu blahořečení, tyto informace pochází z článku františkána Petra Alcantara Houšky „*Cesta Bedřicha Bachsteina a jeho 13 druhů z františkánského řádu k blahořečení*“, otištěném ve sborníku textů: „*Historia Franciscana II.*“ Práce zahrnuje také nejdůležitější okamžiky vlastního obřadu blahořečení čtrnácti pražských mučedníků, který se konal 13. října 2012 v Praze. Informace o této významné události pochází ze sdělovacích prostředků, především z článků Tomáše Kutila v Katolickém týdeníku. Závěr práce je věnován zamyšlení nad významem mučednictví v historii i současnosti katolické církve s důrazem na odkaz čtrnácti pražských mučedníků pro současnou dobu. Práce je doplněna přílohou s ukázkami dobových textů, kresbami a rytinami, které vypovídají o této historické události a fotografiemi a materiály ze současnosti, které zachycují jednotlivé fáze příprav na vlastní blahořečení a jeho průběh.

1. MUČEDNICTVÍ JAKO FENOMÉN

V úvodu této kapitoly je potřeba objasnit etymologický a teologický význam slova mučedník ve slovanských jazycích. K tomu nám dobře poslouží výňatek z *Českého*

etymologického slovníku, ve kterém autor uvádí: „Slovo „mučedník“ má v běžném užívání dva významy: člověk umučený pro nějakou velkou ideu (křesťan, který vytrpěl násilnou smrt pro víru) nebo člověk nevinně trpící, pronásledovaný. Výraz sám vychází ze slova „muka“, to je velké trápení, soužení. Etymologicky všeslovanský základ slova „muka“=“moka“ odkazuje na jednoduchou zkušenost rolníka s přípravou mouky z obilných zrn. Původní význam byl asi rozdrčené či semleté obilí, následně samo drčení, mačkání, z toho přeneseně trápení. Variace na „Tantalova muka“ (na různé podoby toho nejhoršího utrpení, které může člověka potkat) nám ale neotvírají cestu ke křesťanskému pojetí mučednictví. Správný výklad ale nalezneme v „Katechismu katolické církve“, která k výkladu slova mučednictví uvádí tuto citaci: „Mučednictví“ je nejvyšší svědectví vydané pravdě víry, znamená svědectví, které sahá až k smrti. Mučedník vydává svědectví o zemřelém a zmrtvýchvstalém Kristu, s nímž je spojen láskou. Vydává svědectví o pravdě víry a křesťanském učení. Postupuje smrt skutkem statečnosti. Jak trefně uvádí Teologický slovník: „Dovolte, abych se stal potravou šelem. Jen tak mi bude dopřáno dosáhnout Boha“.¹

Fenomén raně křesťanského mučednictví vznikl z představy blahodárné moci krve jako obětního daru, který je přinášen na oltář božstvům. Lidé věřili, že poté bude okruh darovaného na oplátku zahrnut božskou přízní. Jde o pohanskou představu, která má kořeny hluboko v antickém starověku a má také hodně společného s judaismem. Tato představa měla velký vliv na vývoj raného křesťanství a pozdějších kulturních dějin. Křesťanští mučedníci měli svůj vlivný význam i v pozdějších dobách.² První písemně doložené bohoslužby na počest svatého byly oslavy výročí umučení svatého Polykarpa ve Smyrně ve 2. století³, což dokazuje, že vznik úcty ke světcům se váže právě k úctě ke křesťanským mučedníkům. Prvotní křesťanští mučedníci byli v římských amfiteátrech mnohdy předhozeni dravé zvěři, což dokládá příklad antiochijského

¹ AMBROS, P.: *Laik a jeho poslání: mučednictví - svědectví*. Vyd. 1. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2011, ISBN 978-80-7412-089-3. s.50-51.

² KITZLER, P.: *Příběhy raně křesťanských mučedníků: výběr z nejstarší latinské a řecké martyrologické literatury*. Praha: Vyšehrad, 2009, ISBN 978-80-7021-989-8, s.13.

³ BUBEN, M.: *Encyklopedie heraldiky*. Praha: Libri, 1994, ISBN 80-901579-4-7, s. 348.

biskupa Ignatiose z Antiochie.⁴ Mučednictví bylo v dějinách považováno za svědectví pevné víry. Již na hrobech prvomučedníků v římských katakombách lze nalézt nápis ORA PRO NOBIS (*Pros za nás*). Mučedníci (řecky *martys*, svědek) tak dosvědčili pravou víru v Boha svoji obětí vlastního života. První písemně doložené bohoslužby byly oslavy výročí umučení sv. Polykarpa ve Smyrně ve 2. století.⁵ Vznik vlastního kultu svatých lze tedy najít již v polovině 2. století. Uctívání byli nejdříve křesťané, kteří se obětí vlastního života stali následovníky Krista. Za prvního mučedníka s prokázanou kultickou úctou, lze považovat právě již zmíněného Polykarpa ze Smyrny (datum úmrtí okolo roku 155). V počátku se kult mučedníka omezoval jen na obec nebo místo, kde byl hrob mučedníka nebo jeho tělesné pozůstatky. V pozdějším období byli někteří mučedníci zapisováni i do kalendářů jiných obcí. Chybějící hrob byl v pozdějších obdobích nahrazen relikviemi (včetně „dotýkaných relikvií“) a ještě později jen obrazy. K duchovnímu původu tohoto kultu svatých uvádí Th. Klausner: „*Křesťanský kult mučedníků má svoje kořeny ve vysoké vážnosti a soukromé úctě k spravedlivým a mučedníkům, jak tomu bylo již v židovství. Podobně jako u pozdního židovského uctívání svatých důvěřovali i křesťané příměsí svých mučedníků a světců u Božího trůnu*“.⁶ Také jedna ze starých liturgických antifon východní církve ke slavení starokřesťanských mučedníků zní: „*Trýzeň atletů v aréně a utrpení působili mučedníkům tyrani, zatímco chóry andělů přihlížely s trofejemi vítězství. Moudří vydělali tyrany a krále a vyznáním Krista pokořili Beliála. Ty jsi jim dal sílu Pane, sláva tobě.*“ Z této antifony si lze představit, jaká asi musela být atmosféra při pronásledování prvních křesťanů a jejich následné umučení v antických arénách.⁷ Je velice zajímavé, že z pramenů bylo zjištěno, že byl původní karmelitánský klášter Panny Marie Sněžné ve 14. a 15. století latinsky nazývána „*In arena*“. Tento výraz byl překládán jako „*Na písku*“, ale přímo se nabízí i narážka na starověké arény. Vypráví se, že když v roce

⁴ ADAM, A.: *Liturgický rok: historický vývoj a současná praxe*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1998, ISBN 80-7021-269-1, s. 194.

⁵ BUBEN, M.: *Encyklopedie heraldiky*. Praha: Libri, 1994, ISBN 80-901579-4-7, s.348.

⁶ ADAM, A.: *Liturgický rok: historický vývoj a současná praxe*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1998, s.194.

⁷ BENEŠ, P. R.: *Novéna k blahořečení čtrnácti pražských mučedníků, Bedřicha Bachsteina a druhů, františkánů: 4-12. října 2012*. 1.vyd. Praha: Paulínky, 2012, ISBN 978-80-7450-060-2, s. 43-44.

1603 navštívil Prahu generální ministr františkánů Francisco Sosa, zbořeníště kostela a kláštera mu připomínalo právě římské koloseum. A to byl pravděpodobně i důvod, proč císaře o tento areál požádal. Když sem potom za rok přišla komunita bratří františkánů, aby začali ruiny opravovat, byl už možná středověký název „*in arena*“ zapomenut. Ale přece, aniž by bratři věděli, ocitli se v jakési aréně. Aréně, která byla v centru města na očích prostých i bohatých obyvatel Prahy, ale určitě i andělů, protože i svatý Pavel píše o těžké službě apoštolů takto: „*Stali jsme se podívanou pro svět, anděly a lidi*“ (1 Kor 4,9). Dnes těžko odhadneme, jestli vůbec bratři tušili, že se tento prostor stane pro ně také mučednickou arénou, jako tomu bylo v apoštolských dobách. Ve starověkých arénách se mučedníci stali kořistí divé zvěře. Vládcí lidu pobízení davem tak pravidelně připravovali dravé zvěři lákavý lov a pro sebe zábavnou podívanou. V roce 1611 se stali františkáni v této „*aréně*“ ve středu hlavního císařského města mučedníky, když padli za kořist zdivočelému lidu.⁸

3. DOBA RUDOLFA II. A CÍRKEVNÍ POMĚRY V PRAZE

Císař Rudolf II. se od svého příchodu do Čech nezbavil těžkostí politického rázu. Pokusil se odstranit náboženské rozepře a rozhodl se vydat r. 1609 tzv. Majestát, kterým potvrdil rozsáhlé náboženské svobody pro obyvatelstvo českého království. Vydáním Majestátu chtěl vladař umožnit rozsáhlou svobodu vyznání, ale náboženské rozepře té doby tímto svým rozhodnutím naopak podpořil. Stavové jeho čin přijali s velkou radostí, protože v tom spatřovali záruku svobody vyznání. Naopak ve vedení katolické strany propuklo pohoršení. Pražský arcibiskup nařizoval veřejné modlitby za odvrácení hrozícího nebezpečí, jezuité konali v Praze čtyřicetihodinovou pobožnost a papežský sekretář kardinál Scipione Borghese se dokonce obával, že nastává konec katolické církve v českém království. Majestátní list císaře se týkal také českých obyvatel, hlásících se ke straně podobojí: „*I chtíce My tomu, aby v tomto království mezi všemi stavy, jakož i stranou pod jednou, tak i často dotčenou stranou pod obojí, všemi věrnými a milými poddanými Našimi, nyní i na budoucí časy všelijaká láska, svornost,*

⁸ BENEŠ, P. R.: *Novéna k blahorečení čtrnácti pražských mučedníků*, Praha: Paulínky, 2012, 44-45.

pokoj a dobré srozumění k vzdělání a zachování obecného dobrého pokoje zůstavili, každá strana náboženství své, v kterémž se spasení svého důvěruje, volně a svobodně bez utiskování a všech překážek jedni druhým provozovati mohla,...“ Císař měl jistě ty nejlepší úmysly, ale vnitřně rozkolísaný a politicky slabý císař chtěl za pouhé dva dny po vyhlášení Majestátu toto významné privilegium zrušit. Viděl v něm vlastní porážku, snižování panovnické důstojnosti. Před tím už ustupoval mocenským nárokům svého bratra Matyáše, kterému libeňskou smlouvou roku 1608 postoupil vládu nad Moravou a Slezskem. Pasovský biskup Leopold Habsburský nabídl císaři Rudolfovi svoje žoldnéřské vojsko proti českým nekatolickým stavům i proti králi Matyášovi, i když zemské zřízení české nedovolovalo českému panovníkovi najímat cizí vojsko. Když Rudolf II. váhal s vyplacením žoldu, vtrhlo pasovské vojsko do Horních Rakous a koncem ledna 1611 do jižních Čech. Jednalo se o zhruba 14 000 vojáků.

Počátkem roku 1612 obsadili Beroun a 13. února bylo vojsko pod vedením Leopolda před Prahou. Císař jim sice poručil, aby se vrátili, ale vojsko neuposlechlo a ráno 15. února 1611 se dostalo přes Petřín na Malou Stranu. Na Staré Město se probily jen dva oddíly a na nynější Karlovo náměstí se dostal s velkými ztrátami pouze jeden. Vojáci dále ustupovali k Vyšehradu, zbylí se neúspěšně pokusili dostat přes Vltavu zpět na Malou Stranu a zahynuli. Rozvášněný lid se nespokojil jen se zabíjením pasovských žoldnéřů. Mezi lidem se rozšířila informace o nočním vpádu pasovského vojska a o zpusošení Malé Strany. V ulicích se diskutovalo o účasti některých malostranských katolíků v boji, vpád pasovského vojska lidé považovali za dobře promyšlený plán katolické strany, aby získala nadvládu v Čechách. Lidé byli přesvědčeni, že řeholníci ukrývají ve svých klášterích zbraně a střelný prach a shromažďují peníze na podporu katolického královského vojska. To byl hlavní důvod, proč se rozlícený dav obrátil právě proti klášterům.⁹ Lid vyloupil vyšehradské děkanství, v Emauzích zabil dva mnichy a zničil celé zařízení kláštera včetně knihovny, na Karlově usmrtil tři kanovníky. Minority u svatého Jakuba zachránili jako za husitských válek staroměstští řezníci. Přepadení jezuitské koleje odvrátil její bývalý žák, luterán Jiří Vratislav z Mitrovic, který u mostecké brány právě velel jízdnímu oddílu. Největší zástup lidu se shlukl u

⁹ KADLEC, J.: *Bohemia sancta: životopisy českých světců a přátel Božích*. 2. vyd. Praha: Zvon, 1990, ISBN 80-7113-032-x, s.223-224

kostela Panny Marie Sněžné, kde pátým rokem působili františkáni.¹⁰ A tak se v úterý 15. února 1611 objevilo na Novém Městě před františkánským klášterem a kostelem Panny Marie Sněžné cca 700 osob. Byli ozbrojeni ručnicemi, halapartnami, palcáty a kopími, nechyběly ani řeznické sekery, okované cepy, vidle a kyje. Chudina obklíčila a neprodyšně uzavřela okolí kláštera, dav vyvrátil vrata a vtrhl dovnitř.¹¹

V klášteře bylo tehdy 15 řeholníků. Právem se můžeme domnívat, že do obtížného a složitého prostředí Prahy byli v té době posíláni jen bratři důvěryhodní, protože do misijních komunit byli posíláni pouze prověřeni řeholníci. Pražská františkánská komunita byla mezinárodní, bratři pocházeli z různých částí Evropy.¹² Byla obecně známa i přísnost mravů a kázeň řeholníků v tomto klášteře. Lidé je slyšeli o půlnoci recitovat a o svátcích zpívat „hodinky“. Také ostatní katoličtí věřící a kněží si františkánů vážili. Kvardián Jiljí Smoud, který pocházel z Mechlina v Belgii, se v Praze stal zpovědníkem mnoha šlechticů. Vikář Bedřich Bachstein, původem z Pěně v jižních Čechách, zase dával duchovní cvičení kapitánu vojska Adolfu z Wolffštirnu. Tito františkáni byli velice vzdělaní a vyučovali i kleriky-teology v teologických disciplínách.¹³

4. SVATÝ FRANTIŠEK Z ASSISI

4.1. Život svatého Františka

Další kapitola se zabývá životem svatého Františka, neboť právě on je důvodem, proč se výše uvedených čtrnáct mužů stalo františkány a následně doputovalo do Prahy. Musíme se tedy ptát, kdo byl svatý František a čím způsobil, že měl takové množství

¹⁰ KADLEC, J.: *Přehled církevních dějin českých*. 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1987, s.68.

¹¹ KADLEC, J.: *Bohemia sancta: životopisy českých světců a přátel Božích*. Praha: Zvon, 1990, s.223-224.

¹² BENEŠ, P. R. a HLAVÁČEK P.: *Historia Franciscana II.: sborník textů: kapitoly z dějin české františkánské provincie sv. Václava u příležitosti 300. výročí úmrtí provinčního ministra a významného učence Bernarda Sanniga (1704) a 400. výročí příchodu františkánů k Panně Marii Sněžné v Praze (1604)*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, ISBN 80-7195-016-5, s. 95.

¹³ MINAŘÍK, F. K a BENEŠ P. R.: *Pražští mučedníci*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2012, ISBN 80-7192-779-1, s. 17.

následovníků? Informace o životě sv. Františka máme z jeho spisů a z toho, jak ho popisují jeho pokračovatelé. První životopis svatého Františka byl sepsán Tomášem z Celana a byl zveřejněn pouhé 3 roky po Františkově smrti.¹⁴ Autor tohoto životopisu byl vzdělaný spisovatel, který psal latinsky a vstoupil do Františkova bratrstva v době jeho rozšiřování v letech 1214-1215. Měl důvěru bratra Eliáše a kardinála Hugolina, pozdějšího Řehoře IX., kteří mu svěřili sepsání prvního životopisu sv. Františka. Tomáš pak v letech 1228 až 1229 napsal dílo „*Vita prima*“. V letech 1246 a 1247 napsal tentýž autor druhý světcův životopis, známý pod jménem „*Vita sekunda*“.¹⁵ František (příloha č. 1) se narodil v roce 1181 nebo 1182 v obchodnické rodině v Assisi (příloha č. 2 na poloostrově Umbrie v Itálii).¹⁶ Podle legendy se matka sv. Františka před porodem uchýlila na radu jakéhosi poutníka na místo určené pro stáj.¹⁷ Porodila tedy svého syna ve stáji na slámě, jako byl přiveden na svět Ježíš Kristus. Při Františkově křtu se objevil muž a řekl matce Františka: „*Až Tvůj syn doroste, bude veliký před Hospodinem a dojde takové svatosti, že bude počítán mezi nejdokonalejší lid. Tuto dokonalost mu však budou závidět pekelní duchové, a proto o něj pečuj, aby třeba tvou vinou neupadl do jejich nástrah.*“¹⁸

František byl pokřtěn jako Jan podle svatého Jana Křtitele, ale všichni ho znali pod přezdívkou „Francisco“, což je zdobnělina „Francouzek“. Jeho otcem byl úspěšný obchodník s látkami Pietro di Bernardone. Jeho matka byla Francouzka jménem Pica.¹⁹

¹⁴ SHORT, W. J. a MIKULICOVÁ, M.: *Chudoba a radost: Františkánská tradice*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003, ISBN 80-7192-779-1, s.24.

¹⁵ CARDINI, F.: *František z Assisi*. 1. Vyd. Praha: Zvon, 1998, ISBN 80-7113-229-2, s.43- 44.

¹⁶ SHORT, W.J. a MIKULICOVÁ M.:. *Chudoba a radost: Františkánská tradice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003, s.24.

¹⁷ BUBEN, M.: *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích*. Praha: Libri, 2006, s.135.

¹⁸ WILHELM, B. J. a CHLUPOVÁ K.:. *Svatý František Serafínský: volné zpracování životopisu sv. Františka z Assisi*. Brno: Konvent minoritů v Brně, 2009, ISBN 978-80-903395-3-8, s.8.

¹⁹ SHORT, W. J. a MIKULICOVÁ M.:. *Chudoba a radost: Františkánská tradice*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003, s.24.

V mládí se František nezříkal světských radovánek a byl veselý mladík, plný života.²⁰ Prožíval svá mladá léta frivolně a bezstarostně, snažil se napodobovat šlechtické vzory a obdivoval rytířský způsob života a jejich válečné řemeslo.²¹ Nejprve pomáhal otci v obchodě s látkami, ale pak usiloval o povýšení do rytířského stavu a bojoval na straně Assisi ve válce s Perugíí. Byl zajat a uvězněn. Po propuštění a po těžké nemoci se začal František vnitřně obracet.²²

František poznal v zajetí ve tmavých sklepeních Perugie, že je ještě něco jiného než blahobyť. Při své pouti do Říma byl fascinován úctou, které se dostávalo Ježíši Kristu. Ještě ale nevěděl, jak by měl naložit se svým životem. V roce 1205 došlo k rozhodující události. František se pravidelně modlil v malém zapadlém kostelíku sv. Damiána pod Assisi. Jednou uslyšel, jak k němu mluví Ježíš Kristus z kříže: *“Františku, dej zase do pořádku můj rozpadlý dům!”*. František vzal tuto výzvu doslova, prodal látky z obchodu svého otce a předal výtěžek z prodeje faráři kostela u sv. Damiána. Rozčilený otec Bernadone požadoval, aby František vrátil kupní cenu, jinak že přijde o svůj podíl dědictví. František vše vrátil a ještě se vzdal dědictví. Krátce poté se ve městě Assisi před zraky biskupa Guida a velkého množství lidí svlékl donaha.²³ Údajně ještě promluvil ke svému otci: *“Do této chvíle jsem tě nazýval svým otcem na této zemi, nyní mohu s jistotou říci: “Otče náš, jenž jsi na nebesích...”* František tímto aktem zcela naplnil požadavek Evangelia, podle kterého ten, kdo chce být dokonalý, musí opustit svého otce a matku.²⁴ František opustil pohodlný život domova a žil jako laický poustevník.

²⁰ SCHAUBER, V. a SCHINDLER, H.M.: *Rok se svatými*. Vyd. v KN 3. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, ISBN 80-7192-650-7, s.513.

²¹ BUBEN, M. *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích*. Praha: Libri, 2006, s.135

²² SHORT, W.J. a MIKULICOVÁ, M.: *Chudoba a radost: Františkánská tradice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003, s.24-26.

²³ SCHAUBER, V. SCHINDLER, H.M.: *Rok se svatými*. Vyd. v KN 3. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s.514.

²⁴ CARDINI, F.: *František z Assisi*. Praha: Zvon, 1998, s.81.

V roce 1208 slyšel František v Porciunkuli v kostele Panny Marie Andělské čtení evangelia podle Matouše (10.7-12): „*Jděte a kažte, že se přiblížilo království nebeské. Nemocné uzdravujte, mrtvé probouzejte k životu, malomocné očišťujte, demony vymítejte, zadarmo jste dostali, zadarmo dejte. Neberte od nikoho zlato, stříbro ani měďáky do opasků, neberte si na cestu mošnu ani dvoje šaty, ani hůl, neboť „hoden je dělník mzdy své“.* Když přijдете do některého města nebo vesnice, vyptejte se, kdo z nich je toho hoden, u něho zůstaňte, dokud nebudete odcházet. Když vstoupíte do domu, řekněte: „*Pokoj vám*“ (*pax huic domus = Pokoj tomuto domu*). Ústy kněze tak Bůh promluvil k Františkovi, který poznal a pochopil, že to bylo to, co chtěl dělat. Rok 1209 prožil František v chudobě v chatrči v nížině u potoka v Rivo Torno nedaleko Assisi, kde žil s prvními bratry, kteří se k němu přidali.²⁵

Je nutné zmínit, jak vlastně žili první menší bratři shromáždění kolem Františka. František přicházejícím bratrům hned na úvod sdělil, že jsou povolání pro spásu mnoha lidí. Když se zbavili veškerého majetku, museli si vyžebravat svůj chléb, jak jim to velelo jejich poslání.²⁶ Zde je opět vidět nápadná podobnost s Ježíšovým životem a jeho povoláním učedníků. První menší bratři chodili v malé skupině a se zpěvem ulicemi měst nebo putovali po kraji. Chodili bosí, místo pásku měli jen provaz. Byli tak oblečení jako chudáci, neboť jejich šaty připomínaly pytel. Menší bratři vypadali a působili jako by byli z jiného světa, kde neexistuje žádný smutek. V ulicích Assisi byli přijímáni tito „*bosáci*“ jízlivě. Postupem času se rozšířilo mínění, že tito žebráci nejsou stejní jako ostatní. Vypráví se o nich, že když potkali cestou jiné chudáky, chudší než byli sami, utrhli ze svého ubohého oděvu rukáv nebo velký kus hrubé látky a darovali jim ji ve jménu Kristově, aby zmírnili jejich bídu. Chodili po dvou křížem krážem krajinou, podobně jako Ježíš se svými učedníky.²⁷ Biskup Guido z Assisi nebyl příznivcem Františkova společenství. Proto když bylo bratří dvanáct, jako měl Ježíš učedníků, odebral se roku 1210 František se svými druhy do Říma, aby požádal papeže

²⁵ BUBEN, M.: *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích*. 1.vyd. Praha: Libri, 2006, s.135-136.

²⁶ GREEN, J. a JANOUŠKOVÁ, A.: *Bratr František*. 2. vyd. Brno: Cesta, 2001, s.187.

²⁷ SHORT, W. J. a MIKULICOVÁ, M.: *Chudoba a radost: Františkánská tradice*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003, s.145-147.

Innocence III. o souhlas s jejich způsobem života. Přinesl s sebou první verzi řehole (*Forma vitae, Regula primitiva*) menších bratří, kterou tvořilo několik výňatků z evangelií. O této prvotině je známo jen to, že obsahovala 23 kapitol sestavených na základě Kristova kázání na hoře (Mt 5-7). Papež byl zděšen přísností řehole a obával se, zda nejde o nějaké další heretické společenství té doby. Zvažoval prý, zda má vyslovit svůj souhlas, či nikoliv. Pak měl ale papež údajně sen, v němž viděl Lateránskou baziliku, jak se naklání a jak ji jakýsi nepatrný řeholník podepřel a udržel, aby se nezřítla (příloha č. 3). Rozpoznal v něm Františka a díky tomu dal souhlas k textu řehole, ale pouze ústně. Nepochybně přitom vysvětlil Františka na jáhna. Pak bratři pobývali v Porciunkuli. Jeden z druhů, bratr Lev, byl kněz, a tak mohl sloužit mše a zpovídat sv. Františka i ostatní bratry.²⁸

František pak vzal doslova Kristovu výzvu, aby „opravil jeho rozpadlý dům“. Benediktini mu darovali kostelík Panny Marie Andělské, který nazval „*Porciuncula*“ (Malý dílek). Vedle něj zřídil František dům, který se stal prvním kmenovým klášterem františkánského řádu. Brzy se žebraví mniši objevili i v jiných zemích.²⁹ František se svými druhy začal opravovat kostely a pomáhat malomocným.³⁰ Světec se o Boží přítomnosti vyjadřoval jako o „*sladkosti*“, a to i ve chvíli, kdy byl mezi malomocnými a pomáhal jim. Právě služba malomocným byla prvním úkolem bratří, stejně tak jako Ježíš Kristus vyhledával a pomáhal právě malomocným, od kterých se společnost odvracela.³¹ Malomocní zůstávali zřejmě v tomto nejranějším období života bratrstva neúčinnějším zkouškou upřímnosti a pevnosti povolání nových členů.³²

²⁸ BUBEN, M.: *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích*. Praha: Libri, 2006, s.136.

²⁹ HRUDNÍKOVÁ, M.: *Řeholní život v českých zemích: řeholní řády a kongregace, sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, ISBN 80-7192-222-6, s.63-64.

³⁰ SHORT, W. a MIKULICOVÁ, M.: *Chudoba a radost: Františkánská tradice*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003, s.26.

³¹ Tamt., s.78-79.

³² CARDINI, F.: *František z Assisi*. 1. Vyd. Praha: Zvon, 1998, s.92.

V životopisu Františka nesmí chybět ani osudové setkání se svatou Klárou. Roku 1212 František kázal v chrámu v Assisi a mezi naslouchajícími byla mladá dívka ze vznešeného rodu Sciffiů jménem Klára. Jeho slova na ni natolik zapůsobila, že si přála s ním mluvit. Poté se vzdala všeho, co měla a dala se do jeho služeb. František neměl jinou možnost, jak jí poskytnout přístřeší, tak ji zavedl do benediktinského kláštera. Za krátkou dobu začaly přicházet další ženy se stejnou žádostí. Díky tomu vzniklo sesterstvo, které působilo u kostela sv. Damiána, a které pečovalo především o nemocné.³³ V roce 1212 Klára z Assisi, Františkova přítelkyně a věrná družka, otevřela ženám přístup ke společenství a založila „ženskou“ větev františkánů, řád klarisek, zvaný také „druhým řádem“.³⁴

František také podnikl několik kazatelských cest. Zároveň rád vyhledával osamělá místa k modlitbě. Někdy trávil mnoho měsíců v roce ve svých oblíbených poustevnách v horách střední Itálie.³⁵ Měl jediný cíl: „*Chtěl být stále blíže Kristu*“. Dne 15. 8. 1224 se odebral s několika druhy do poustevny na hoře La Verna, kde měl vidění, jak se k němu snáší ohnivý seraf se šesti křídly, ale s rukama a nohama přibitýma na kříži. Přitom byl sám obdařen znaky (ranami) Kristova utrpení. Stal se tak prvním stigmatizovaným člověkem v dějinách.

V roce 1225 sv. František onemocněl. Téměř oslepl a trpěl bolestmi. Svěřil se do péče sv. Kláry u sv. Damiána, kde napsal chvalozpěv všeho stvoření (*Píseň bratra Slunce, Canticum fratris Solis*) (příloha č. 5.). Byl převezen do Sieny, kde na konci roku 1225 či na počátku 1226 nadiktoval svůj odkaz (*Závěť – Testamentum Frantrum Minorum*) jako doplněk k řeholi, který byl zároveň zákonem platným pro celý řád. V dubnu 1226 pak František nadiktoval bratru Benediktovi ještě tzv. Malý odkaz, v němž stanovil tři hlavní zásady: lásku mezi všemi bratry řádu, věrnost „*naší Paní Chudobě*“ (*nostra signora la Santa Povera*) a poslušnost „*svaté matce církvi*“ (*Santa madre Chiesa*). Když se jeho zdravotní stav nelepšil a bylo zřejmé, že umírá, byl přenesen z obavy, aby

³³ HESSE, H.: *František z Assisi*. Praha: Volvox Globator, 1998, ISBN 80-7207-189-0, s.33-34.

³⁴ SCHAUBER, V. a SCHINDLER, H.M.: *Rok se svatými*. Vyd. v KN 3. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s.514.

³⁵ SHORT, William J a MIKULICOVÁ, M.: *Chudoba a radost*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003, s.25.

světce se nezmocnili nepřátelé z Perugie, do Assisi. Umírající František byl na vlastní žádost dopraven zpátky do Porciunkule, kterou raději střežila ozbrojená garda. Dne 3. 10. 1226 požádal sv. František, aby byl položen na zem na žíněné roucho posypané popelem. V noci z 3. na 4. října 1226 František zemřel. Ještě týž den byl pohřben v kostele sv. Jiří. Dne 16. 7. 1228 kanonizoval Františka v kostele sv. Jiří papež Řehoř IX. (kardinál Hugolin, který byl zvolen papežem 18. 3. 1227). Následujícího dne tento papež osobně položil základní kámen k novému kostelu v Assisi. Do krypty nově budovaného chrámu bylo světcovo tělo uloženo v tajnosti dne 25. 5. 1230. Důvodem byl strach z odcizení těchto cenných ostatků. Místo posledního Františkova odpočinku bylo roku 1442 z opatrnosti před krádeží zazděno.³⁶ (viz příloha č.4).

4.2 Františkánská řehole – pravidla života „menších bratří“

K ucelenému dokreslení života františkánů je třeba uvést přesná pravidla života „menších bratří“, neboť níže uvedená Františkánská řehole byla závazná i pro františkány v době útoku v roce 1611 a je platná dodnes.

Okamžik zrodu františkánského řádu nastal v roce 1210, kdy František s bratry získali v Římě od papeže Innocence III. ústní potvrzení první jednoduché františkánské řehole. Od té doby vzrůstal příliv k Františkovi a jeho myšlenky chudoby. V listopadu 1223 potvrdil papež Honorius III. novou řeholi františkánů, nazvanou „konečnou“, kterou František oproti první přísné řeholi musel zmírnit.³⁷ Konečnou řeholi sepsal samotný svatý František. Františkánská řehole je sepsána do dvanácti stručných článků a textem obsahujícím 32 článků bohatě prokládanými citacemi z evangelia a upřímnými projevy. Úvodem je kladena nutnost, aby menší bratři dodržovali tři sliby, slib poslušnosti, slib chudoby a slib čistoty.³⁸ Jejich řeholním oděvem je tmavohnědý hábit s volnou kapucí

³⁶ BUBEN, M.: *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích*. 1.vyd. Praha: Libri, 2006, s.138-139.

³⁷ SCHAUBER, V. a SCHINDLER, H.M.: *Rok se svatými*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s.514-515.

³⁸ LE GOFF, J.: *Svatý František z Assisi*. Praha: Vyšehrad, 2004, ISBN 80-7021-651-4, s.68-71.

(znamení kříže). Toto roucho je přepásáno bílým provazem, který symbolizuje chudobu (viz příloha č. 21). Provaz je zakončen třemi uzly, což je na znamení trojího slibu chudoby, čistoty a poslušnosti.³⁹

Hlavním cílem je: „*Zachovávat svaté evangelium Pána Ježíše Krista*“. Generální ministři řádu mají poslouchat papeže, bratři musí poslouchat generálního ministra. Je určen přesný rozpis modliteb. Je povinné dodržovat půst od svátku Všech svatých do Vánoc, čtyřicetidenní půst v postní dobu a půst páteční. Představení mají nařizovat bratřím jen to, co není v rozporu s dobrem jejich duše nebo s řeholí. Bratři jim jsou povinni naprostou poslušností. Bez rozdílu na postavení se mají všichni nazývat *frati minori* (*menší bratři*). Je zakázáno přijímat peníze, ale lze přijímat vše potřebné k péči o nemocné a k odívání bratří. Předpisy týkající se práce jsou také zmírněny. Práce už není požadována ode všech, nýbrž je dovolena těm bratřím, kterým Bůh dal milost pracovat.⁴⁰

Původní přísnější ustanovení, týkající se chudoby na cestách, vycházelo ze slova Lukášova evangelia, které František krátce po opuštění rodného domu uslyšel při mši v kostelíku Panny Marie Andělské pod Assisi: „*Neberte s sebou ani měšec ani mošnu a žádnou obuv.*“⁴¹ Toto ustanovení František zmírnil a při cestách, byl zachován jen zákaz jízdy na koni, ale je zde výjimka pro případ nemoci nebo závažné potřeby. Jsou zde ustanoveny podmínky pro volbu generálního ministra řádu a pro svolání generální kapituly na Letnice, obvykle jednou za 3 roky.⁴² Pravidelně se tak „*menší bratři*“ setkávali na kapitule, která spíše připomínala slavnost. Svůj název „*Rohožková kapitula*“ dostala podle slaměné rohožky, která byla hozená na zem. Bylo to lože menšího bratra, na kterém odpočíval. Bratři byli zvyklí tvrdému životu a spát pod širým

³⁹ HRUDNÍKOVÁ, M.: *Řeholní život v českých zemích: řeholní řády a kongregace* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s.66

⁴⁰ LE GOFF, J.: *Svatý František z Assisi*. Praha: Vyšehrad, 2004, s.68-69.

⁴¹ SCHAUBER, V. SCHINDLER, H.M.: *Rok se svatými*. Vyd. v KN 3. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s.514.

⁴² LE GOFF, J.: *Svatý František z Assisi*. Praha: Vyšehrad, 2004, s.69-70.

nebem.⁴³ Tato rohožková kapitula mohla připomínat slavnost stánků či pohanské vítání jara.⁴⁴

Kapitula konaná 26. května 1219 přitáhla tolik bratrů ze všech koutů Itálie, že by se na ni hodilo označení kapitula pěti tisíc. Chtěl-li František důkaz, že jeho povolání bylo od Boha, pak mu jej mohl poskytnout tento úžasný příval příznivců. Uvádí se, že František tehdy předstoupil před své bratry a k všeobecnému údivu použil tato přísná slova: „*Bratři, moji bratři! Bůh mi ukázal cestu prostoty. Nechci nic slyšet o řeholi svatého Augustina, svatého Benedikta, svatého Bernarda. Pán mi řekl, že ze mne chce udělat nového blázna ve světě a Bůh nás nechce vést jiným poznáním než tímto. Vašeho vlastního vědění a vaší vlastní moudrosti Bůh použije, aby vás usvědčil. Bůh má své četníky, aby vás potrestali. A já mu důvěřuji.*“ Po těchto slovech prý nastalo ticho a zděšení a bratři se třásli. Kardinál Hugolino se nezmohl na slovo, neboť pochopil, že v okamžiku jako byl tento, se František, „*blázen Boží*“, vyjadřoval v náhlém vnuknutí.⁴⁵ Z tohoto úryvku je patrné, jakou důvěru musel František spatřovat v samotném Bohu, když odmítl již vytvořené řehole a rozhodl se pro život řádu zvolit řeholi, kterou sám vytvořil a která hodně čerpá z evangelia. Možná i proslov Františka na rohožkové kapitule ovlivnil bývalého kardinála Hugolina, jako budoucího papeže Řehoře IX., že neváhal se svým rozhodnutím a za necelé dva roky po smrti Františka ho prohlásil za svatého.⁴⁶

Tato řehole dále stanovuje, že voliči mohou sesadit generálního ministra, který by se ukázal nezpůsobilý tomu, aby vykonával svůj úřad. Kázat se smí jen tam, kde to biskupové dovolí. Bez zvláštního povolení se zakazuje vstupovat do ženských klášterů.

⁴³ GREEN, J. a JANOUŠKOVÁ, A.: *Bratr František*. 2. vyd. Brno: Cesta, 2001, s.267.

⁴⁴ CARDINI, F.: *František z Assisi*. Praha: Zvon, 1998, s.175.

⁴⁵ GREEN, J. a JANOUŠKOVÁ, A.: *Bratr František*. 2. vyd. Brno: Cesta, 2001, s. 268.

⁴⁶ SHORT, W. J. a MIKULICOVÁ M.: *Chudoba a radost*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003, 152 s. ISBN 80-7192-779-1, s.26

Při misijní činnosti se provinčním ministrům radí velká opatrnost. Text o životě bratří v poustevnách je také doplnění Řehole.⁴⁷

Z výše uvedených závazných pravidel dle Františkánské řehole je patrné, že Řád menších bratří má přesná a velmi přísná pravidla, která jsou založena na poslušnosti, pokoře a chudobě. Toto koresponduje i s událostí útoku na františkány, kteří tak pokorně přijali bez odporu své mučednictví.

4.3. Odkaz Svatého Františka

František svým životem a příkladným následováním samotného Ježíše Krista přitahoval a stále přitahuje své následovníky.

Františkovy ideje měly velký úspěch, bylo to také především díky odložení benediktinské vázanosti na místo (*stabilitas loci*) a v návratu k apoštolskému životu (*vita apostolica*), v programovém bezdomovectví a v kočování (*peregrinatio*) pro Krista. Svatý František kázal velice prostě ve smyslu lidového apoštolského hnutí. Papež Innocenc III. povolil vlastně kázání i laikům. Měl však tu podmínku, že se budou vyhýbat otázkám dogmatické a svátostné teologie. Církevní existence žebavých řádů byla možná jen díky institutu papežství. Žebavé řády se staly závislé jen na nejvyšší církevní instanci.⁴⁸

Františkův kult doznal rychle na celém Západě neuvěřitelného rozmachu, také díky jeho stigmatizaci.⁴⁹ Z teologického hlediska stigmata nepředstavují zázrak, náležejí spíše k mimořádným projevům víry, ukazují sílu víry schopné psychickou cestou vyvolat fyzické změny. František byl však prvním světcem, u kterého se tento jev objevuje a jak z hlediska psychického, tak teologického je u něho podstatné spojení stigmat

⁴⁷ LE GOFF, J.: *Svatý František z Assisi*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2004, s.71.

⁴⁸ BUBEN, M.: *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích*. Praha: Libri, 2006, s.143-144.

⁴⁹ SCHAUBER, V. a SCHINDLER, H.M.: *Rok se svatými*. Vyd. v KN 3. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s.516.

s následováním Krista „*sequela Christi*“⁵⁰ František z Assisi měl na církev a společnost tak silný vliv jako málo církevních osobností. Zakladatel řádu, kterého charakterizovala také nevyčerpatelná láska ke všem tvorům, které nazýval: „*moji bratři a sestry*“, také kázal zvířatům a své pocity krásně vyjádřil ve své slavné básni „*Píseň bratra slunce*“ (viz příloha č. 5). Tento pokorný a velice skromný muž změnil svět.⁵¹ Tento patron Itálie, ekologů a tkalců je s určitostí jedním ze svatých katolického světa, který je nejobdivovanější osobností. Jeho hrob se pravidelně stává předmětem úcty nejrůznějšího druhu (viz odkaz na on-line kameru v kryptě sv. Františka <http://www.sanfrancescopatronoditalia.it/webcam.php>).⁵²

Opravdovost františkánství potvrzuje skutečnost, že z celé františkánské řádové rodiny je 536 blahoslavených a svatořečených mužů a žen, kteří svými příkladnými postoji a vzorným následováním Krista, šířili slávu Boží do celého Světa.⁵³ O Františkovi z Assisi by se dalo ještě mnoho vyprávět, jeho mimořádný život je nevyčerpatelný. Nakonec připomeňme slovo od něho samotného, slovo, které vyjadřuje všechno o bytosti tohoto jedinečného člověka: „*Vývolil jsem svatou chudobu za svou paní, abych měl své duchovní a tělesné slasti a bohatství.*“⁵⁴

5. HISTORIE FRANTIŠKÁNSKÉHO ŘÁDU

5.1. Dějiny Františkánského řádu

Úkolem další kapitoly bude shrnutí dějin Františkánského řádu se zaměřením na život františkánů v Čechách. Přesný rok příchodu prvních Menších bratří do Českých zemí

⁵⁰ CARDINI, F.: *František z Assisi*. 1. Vyd. Praha: Zvon, 1998, s.200.

⁵¹ SCHAUBER, V. a SCHINDLER, H.M.: *Rok se svatými*. Vyd. v KN 3. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s.514.

⁵² CARDINI, F.: *František z Assisi*. 1. Vyd. Praha: Zvon, 1998, s.23.

⁵³ BENEŠ, P. R., HLAVÁČEK, P. a POSPÍŠIL, C.V.: *Františkánství v kontaktech s jiným a cizím*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2009, ISBN 978-80-7308-283-3, s.8.

⁵⁴ SCHAUBER, V. a SCHINDLER, H.M.: *Rok se svatými*. Vyd. v KN 3. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s.516.

není znám. Příchod prvních Menších bratří do Čech byl před rokem 1230, jak dokazuje Dr. Jan. K. Vyskočil OFM ve své knize „*Blahoslavená Anežka Česká*“. Klášter Menších bratří u sv. Jakuba nebyl jediným v Praze. Na pravém břehu Vltavy vyrostlo tzv. „*české Assisi*“, to je dvojice klášterů: jeden pro Menší bratry a druhý pro sestry sv. Kláry se svými kostely. Celý tento areál, nechala vybudovat královská dcera Anežka. Brzy toto místo bylo lidově nazváno „*Na Františku*“. Pražská kustodie měla kláštery v Praze „*Na Františku*“ a u sv. Jakuba, v Mladé Boleslavi, v Jindřichově Hradci, Bechyni a v Benešově. Během pětaticeti let došlo k rozmachu františkánské kolonizace v českých zemích a františkánství bylo významným činitelem ve společenských, kulturních a zvláště náboženských poměrech Čech a Moravy. Františkánská provincie měla v Praze své řádové studium s učiteli. Menší bratři byli i mistry na nově založené Karlově univerzitě.

V druhé polovině 14. století měla česko - polská provincie až 49 klášterů. Prudký rozmach mužských řádů provázal i růst klášterů řádu sv. Kláry, řádu klarisek. Velký význam pro tento rozvoj měla sv. Anežka Přemyslovna, která byla zároveň největší postavou českých františkánských dějin. Anežka Přemyslovna vstoupila v roce 1234 do kláštera klarisek „*Na Františku*“, který sama založila. Za husitské doby bylo zničeno mnoho klášterů (mezi nimi i řada klášterů Menších bratří a klášterů klarisek) a bylo zabito i velké množství řeholníků. Impuls k obnově františkánského života u nás přichází roku 1451 s postavou sv. Jana Kapistrána jako apoštolského misionáře. Jan Kapistrán přichází v doprovodu dvanácti bratří observantů.⁵⁵

Katolická města a šlechta spatřovaly ve františkánech-observantech často jedinou skutečnou oporu římské církve. Zatímco farní klérus a ostatní řády se obávaly jejich konkurence a žárlily na jejich církevně-politické úspěchy. Česká františkánská observance se tak musela vyrovnat i se skutečností, že není pozitivně přijímána ani u všech příslušníků římské církve.⁵⁶

⁵⁵ HOUŠKA, P. A.F.: *České františkánství*. Praha: Houška, 1996, ISBN 80-900005-2-5 s.9-16.

⁵⁶ HLAVÁČEK, P.: *Čeští františkáni na přelomu středověku a novověku*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2005, ISBN 80-200-1212-5, s.160.

Následující 16. století bylo nepříznivé pro církve i řád. Narůstala náboženská rozpolcenost a protestantismus. Kláštery se tak vylidňovali pod vlivem náboženských nepokojů a také díky epidemii moru. V roce 1570 zbylo v celé provincii pouze 17 bratří ve 4 kláštorech: V Plzni, Bechyni, Jindřichově Hradci a Znojmě. V druhé polovině 16. století je františkánská doslova na vymření. Důvodem toho bylo také malé národního povědomí zbylé hrstky bratří, kteří byli z velké části cizinci. V 17. století přináší znovuvzkříšení provincie.⁵⁷

5.2. Příchod bratří do Prahy roku 1604

V roce 1603 dorazil do Prahy P. Francisco Sousa z Toleda, generální ministr Řádu menších bratří. Když uviděl P. Francisco Sousa zrušený chrám a klášter u Panny Marie Sněžné, který mu možná připomínal římské koloseum, požádal císaře Rudolfa II. a arcibiskupa Zbyňka II. Berku z Dubé, aby jej darovali jeho františkánům. Slyšení u císaře Rudolfa II. se konalo 11. října 1603. Rudolf II. se na přímluvu nejvyššího kancléře království českého Zdeňka Popela z Lobkovic a papežského internuncia Sebastiána Lamberta Fornariho rozhodl darovat na věčné časy kostel s klášterem františkánskému řádu. 15. března 1606 vydal Rudolf II. Privilegium, v němž daroval kostel a klášter františkánům. Na veřejném zasedání městského magistrátu po vyvrácení různých námitek (např. že Praha nemůže vydržovat tolik žebravých řádů) nejvyšší kancléř přečetl císařův list a magistrát klášter františkánům postoupil. Generální ministr Francisco Sousa jménem celého řádu dne 8. listopadu 1603 slavnostně oznámil držení kláštera a kostela. Na jaře roku 1604 přišli do Prahy první bratři observanti z Brna. Pobývali jako hosté v minoritském klášteře sv. Jakuba. Představeným konventu byl P. Aemilius Alexius Kekh, který společně s bratry a kněžími začali pracovat na stavbě a sloužili bohoslužby.⁵⁸ Až nápadnou podobnost sv. Františka s mučedníky lze najít v legendě o Františku, a to v *Kristově výzvě, aby opravil jeho rozpadlý dům*. Františkánští misionáři přišli do Prahy, aby tam opravili ruiny karmelitánského kostela a nově

⁵⁷ HOUŠKA, P. A.F.: *České františkánství*. Praha: Houška, 1996, s.19-20.

⁵⁸ BENEŠ, P. R a HLAVÁČEK, P.: *Historia Franciscana II.: sborník textů: kapitoly z dějin české františkánské provincie sv. Václava u příležitosti 300. výročí úmrtí provinčního ministra a významného učenice Bernarda Sanniga (1704) a 400. výročí příchodu františkánů k Panně Marii Sněžné v Praze (1604)*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, ISBN 80-7195-016-5, s.92.

zbudovali kostel Panny Marie Sněžné s klášteřem. Přišli do Prahy šířit katolickou víru a pomáhat chudým a bezmocným. A byl to právě chudý lid, který se proti nim posléze tak zuřivě obrátil. Lid, který vytvořil běsnící dav, podobně jako v řeckém amfiteátru, se tak změnil v divou zvěř, která ztratila svoje lidské zábrany.

Duchovní horlivost františkánů chválil sám apoštolský nuncius Antonio Caetano. Avšak hájení a šíření katolické víry brzy vzbudilo nenávisť nekatolických obyvatel. Horliví františkáni šířili víru nejen kázáním v mariánské kapli, později v kostele Panny Marie Sněžné, ale také při promluvách na hřbitovech, ve školách, při sbírání almužen po domech. Již v době, když se začal stavět kostel, byli františkáni často na ulici napadáni nadávkami, políčky i kamením. Nepřátelé víry a sektáři nazývali tyto františkány „holenci“, protože nosili tonzuru, a „Božími blázny“ neboť chodili v sandálech. Už při příchodu františkánů nepřátelé víry zpívali: „*Již nám čert poslal nové bosáky, přivítejme je vezma tesáky, palice a cepy, požeňme je mezi čerty.*“⁵⁹

6. KOSTEL PANNY MARIE SNĚŽNÉ A KLÁŠTER

Ještě než se budu věnovat průběhu samotného útoku, je třeba blíže popsat místo útoku. Z výše uvedené kapitoly je patřno, že františkánům daroval Rudolf II. zpustošený chrám a klášter u Panny Marie Sněžné.

Stejně jako František, tak po jeho odkazu i pražští mučedníci - františkáni vzali jeho odkaz takřka doslova, když přišli do Prahy roku 1604, aby obnovili ruiny karmelitánského kláštera, který jim daroval Rudolf II. Tito bratři byli do Prahy posláni, aby zde sloužili Bohu a obnovili víru českého lidu. Je paradoxem, že františkáni po vzoru samotného Ježíše přišli pomáhat bližním, chudým a bezmocným a právě městská lůza se jim stala osudnou.

Kostel Panny Marie byl v rozvalinách, ale v kapli Panny Marie (nyní sv. Archanděla Michaela) se již před příchodem františkánů konaly bohoslužby. Příchozí františkáni

⁵⁹ MINAŘÍK, F. K. a BENEŠ, P. R.: *Pražští mučedníci*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2012, ISBN 978-80-7450-038-1, s. 16.

proto bydleli dva roky u minoritů na Starém Městě pražském. Konali bohoslužby v kapli Panny Marie v prostoru svého kláštera a od roku 1610 již v kostele Panny Marie Sněžné.⁶⁰ Že to bratři od začátku neměli jednoduché, je vidět i ze záznamu, který Mikuláš Dačický z Heslova zapsal jako první k letopočtu 1604: „*Kláster pustý, obořený, jenž sluje u Matky Boží, v Novém Městě pražském, staven jest znovu nákladně a mniši do něho jsou uvedeni, čehož Pražané (jenž toho náboženství nenávidějí) neradi viděli*“⁶¹

Bratřím bylo tak svěřeno místo kostela pouze torzo sice největšího, avšak nedokončeného novoměstského trojloдного chrámu kláštera karmelitánů, založeného roku 1347. Toto torzo se skládalo z bočních kaplí a z původního presbyteria, které bylo nově upravené po r. 1603.⁶² Františkánský konvent, který byl založený 14. června 1604 Vojtěchem z Lobkovic, měl jednu kvadraturu a byl vybudován v letech 1604 -1606. Kostel Panny Marie Sněžné byl postaven v následujících letech 1607-1610⁶³ (příloha č. 6. Na svátek svatého Bonaventury byl dne 14. července 1604 slavnostně položen základní kámen ke stavbě kláštera. Jménem císaře Rudolfa II. jej položil nejvyšší kancléř Zdeněk Popel z Lobkovicze. Během roku 1604 byla opravena kaple Panny Marie (dnes kaple sv. Michala) a část kláštera. Roku 1605 bratři bydleli již u Panny Marie Sněžné, neboť na začátku císařova listu z 19. dubna 1605 se píše: „*Bratři a konvent observance Řádu sv. Františka kláštera Sněžného na Novém Městě Pražském.*“⁶⁴

Dne 15. března 1606 navštívil františkány pan Vojtěch Lobkovic a předal kvardiánovi Jiljímu Smoudovi diplom Rudolfa II, kterým císař odevzdal objekty Panny Marie Sněžné františkánům. Na císařský diplom Lobkovic napsal: „*Tento diplom dávám otcům řádu sv. Františka bez taxy, z lásky a zdarma, aby prosili Boha..., aby mi Bůh dal*

⁶⁰ MINAŘÍK, F. K., BENEŠ, P. R.: *Pražští mučedníci*. Praha: Paulínky, 2012, s. 15-16.

⁶¹ BENEŠ, P. R. a HLAVÁČEK, P.: *Historia Franciscana II.: sborník textů*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s.94.

⁶² BAŤKOVÁ, R.: *Umělecké památky Prahy*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998, ISBN 80-200-0627-3, s.144.

⁶³ MINAŘÍK, F. K. a BENEŠ, P. R.: *Pražští mučedníci*. Praha: Paulínky, 2012, s. 16.

⁶⁴ BENEŠ, P. R. a HLAVÁČEK, P.: *Historia Franciscana II.: sborník textů*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s.92-93

syna...“ Když se 30.ledna 1609 Lobkovicovi narodil syn, navštívil jej kvardián Jiljí, mu požehnal a řekl: „*To je naše zaplacená taxa.*“⁶⁵

6. 1. ÚTOK NA KOSTEL PANNY MARIE SNĚŽNÉ V PRAZE

Začátkem roku 1611 došlo v české františkánské provincii k postupnému rozvoji. Podařilo se zastavit vymírání provincie a vzrostl počet na několik desítek. Největší naděje byla vkládána do založení nového konventu při kostele Panny Marie Sněžné na Novém Městě Pražském, ke kterému došlo o osm let dříve. Důvodem důležitosti tohoto konventu byla skutečnost, že se jednalo o klášter v samotném hlavním městě království, které zároveň leželo v centru habsburské monarchie.⁶⁶

Jak bylo již uvedeno, dějiny se vyvinuly tak, že se Rudolf II. v roce 1611 rozhodl řešit spor s bratrem Matyášem tím, že požádá o pomoc příbuzného biskupa Leopolda Habsburského z Pasova, který mu vyhověl a poslal vojska. Pasovská vojska měla podpořit moc Rudolfa II., ale hned při svém příchodu krutě plenila Malou Stranu a chtěla se dostat na druhý břeh Vltavy. Na druhé straně tu byla neukojená touha pražské lůzy po odvetě proti katolíkům. Ta v konečném důsledku vedla k napadení františkánského kláštera. Pod záminkou, že hledají po městě pasovské žoldnéře a chtějí potrestat jejich přívržence, vpadli ozbrojení útočníci do katolických klášterů a kostelů. Kdokoli se pokusil bránit františkány, byl útočníky zastrašen hrozbami a zbraněmi.⁶⁷

Na úvod a pro autenticitu této události zde uvádím citaci líčení dobového očitého svědka: „*Zatím pak chasa obecní v Novém a Starém Městě pražském se zbourila a klášter slovanský, do kteréhož dva z těchto kyryсарův utíkaje vběhli a v něm také zbiti jsou, vytloukli, klášter a zdrancovali, zloupili, a kde co bylo, všecko pryč odnesli.*“

⁶⁵ MINAŘÍK, F. K., BENEŠ, P. R.: *Pražští mučedníci*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2012, s. 17-18.

⁶⁶ BENEŠ, P. R., HLAVÁČEK, P. a STERNECK, T.: *Čtrnáct mučedníků pražských: vpád Pasovských a závěr vlády Rudolfa II.* 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2014, ISBN 978-80-7308-529-2, s.30.

⁶⁷ MINAŘÍK, F. K. a BENEŠ, P. R.: *Pražští mučedníci*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2012, s. 16-17.

Nebylo na tom dosti, táhli odtud v velikém houfu na Vyšehrad, na Karlov a podobné dílo konali. Po dokonání toho tu v těch klášterích přitáhli k Matce boží Sněžný na Nový Město v mnoha stech osobách, maje sebou korouhve, tu ihned na klášter udeřili, jej vybili dostavše se do něho, mnichy, kde kterého napadli, mordovali. S nimi ne jako křesťan s křesťanem, ale jako s neúhlavnějším pohanem zacházeli, prosby, klekání, ani žádný lahodný slova, ba ani žádná přimlůva nic nestačila, nebo, kdokoliv se za ně přimlouval aneb se jich zastával, s těžkostí holou hlavu odnesl. Tři z těch mnichův nejvyšš(e)ji na krov do vížky v nově vystavěné vlezli a na krov se spustili, domnívaje se tam bezpečněji býti. I ti tam se neukryli.⁶⁸

Výše uvedený popis mohl vést k omylu, kdy Pražský lid a historikové popisovali vyvraždění tak, že když františkáni byli od lůzy nečekaně a zuřivě překvapeni, dali se na útěk. Podle jiných spisovatelů františkáni, aby se zachránili, sami slezli z věžičky na střechu kostela a zřítili se na zem a zabili. Toto líčení další spisovatelé slepě opisovali a vydávali za historickou pravdu. Naopak dle pramenů, když se řeholníci dozvěděli od přátel o vzpouře lidu, uzavřeli bránu kláštera a zajistili ji uvnitř příčným trámem. Bránu vedoucí na nádvoří zabezpečili obdobně. Minařík ve své knize opakuje, že bratři byli na útok do jisté míry připraveni a neprechli ve zmatku na půdu. Někteří se tam pouze skryli, ale „očekávali spíše smrt než záchranu.“⁶⁹ Ne zaskočení, ale dobře připraveni očekávali případného nepřítele. To potvrzuje i skutečnost, že brána dlouho odolávala útočníkům a k vyvraždění řeholníků nedošlo během krátké doby. A jak vlastně vznikla také tato mylná legenda.⁷⁰ Když útočníci vtrhli do dobytého kláštera, byli svědky útěku vrátného a almužníka Jana, kterého pronásledující vrazi zranili kulí z ručnice do nohy, on však uprchl, z patra depozitáře, slezl na střechu sousedního obytného domu a na jeho půdě se chránil. Po dvou dnech našel útočiště u otců minoritů u sv. Jakuba, kde po 3 měsících zemřel. Dav se tak mylně domníval, že spolu s tímto bratrem se dali na útěk i

⁶⁸ BENEŠ, P. R. a HLAVÁČEK, P.: *Historia Franciscana II.: sborník textů*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s.97.

⁶⁹ Tamt., s.96.

⁷⁰ MINAŘÍK, F. K., BENEŠ, P. R.: *Pražští mučedníci*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2012, s. 25.

františkáni a uprchli na půdu kláštera a kostela. Tato domněnka byla utvrzena, tím, že také viděli 4 řeholníky shozené otvorem v klenbě na dlažbu kostela a spatřili další tři vyhozené z věžičky. Tato pověst o útěku na půdu do věžičky kostela a o svržení živých františkánů na zem se rychle šířila po celé Praze.⁷¹

Dobové líčení útoku pokračuje takto: *„Z důli k nim stříleli a dva dolů srazili, třetího dostavše, rozsekali. Co pak v kostele, v klášteře od kořisti bylo, to všechno rozebrali. Oltáře rozbořili a pryč odnesli, knihy, korouhve, s těla mrtvého pana z Donína přikrov aksamitový a jiné věci. Do ornátů a někteří do kápí mnišských pomordovaných se oblíkli, po ambitích semo tamo běhali a tak masopust kvasili. V pravdě tu jest se věc hrozně ukrutná a tyranská stala, nebo ani jednoho z mnichů neživili Čtrnácte jich zabili a zbité do naha ohavně slikli, na čež oškливо dívati se bylo. Však jistě to vše se řízením božím dálo. Když pak již dokonce ten klášter zdrancován byl, táhli odtud do Starého Města pražského k mostu na jezovity, i bylo nemálo rejtharův a lidu vojenského u mostu z stavu panského a rytířského. A vida, že byl tu veliký rumr mezi ně jeli a oumyslu jejich vyrozuměvše, ihned na kolej tloukli a za puštění něco do kláštera žádali. Kdeřížto jezuitové nejprve počali se zpěčovati toho učiniti, ale sjouce pěkně napomenuti od pánův stavův tu přítomnejch a přednešeno jim co se jiným stalo, jsou dobrovolně odevřeli a někteří z pánův toliko tam vešli. Chase pak, která měla obzláštní chuť, před kostelem čekati poručili. A maje zprávu, že by lidu něco u nich býti mělo, klášter všecken prohlídli, však nic nenašli. Pro uspokojení té chasy poručili, aby jim kostel byl odevřen, aby do oken něco mušketýrů se postavilo, což sou jezuitové, vida, že se chasa pokojí, rádi učinili, kostel odemkli, sebe pánům k ochraně poručili a dvě stě mušket ručnic vydali. Tím způsobem byla ta chasa upokojena, když viděli v kostele v okních mušketéry, a jezuité že se pod ochranu poručili, pravíc, že sou se s čertem dobře poradili. Od jezovitův táhli k svatému Jakubu, ten jest od některých sousedův a řezníkův obhájen pěknou prozbou, předpokládaje jim, že sou chudí a pokojní mniškové. Od svatého Jakuba táhli na František k svatě Anyšce, tu začali zas podobné dílo konati, neb*

⁷¹ MINAŘÍK, F. K. a BENEŠ P. R.: *Pražští mučedníci*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2012, s. 25-26.

ti mníškové neměli žádné ochrany a nenadáli se, aby měli jej přepadnouti. Přišel večer, a tu musili přestati.“⁷²

Pro další ilustraci této události je v příloze č. 7 - latinský text „*O Plenění Panny Marie Sněžné*“ a v příloze 8 - Svědectví Zdeňka Popela z Lobkovic.

6.2. Drancování a vraždění v kostele a klášteře

Informace o neblahých událostech zprostředkoval F. K. Minařík, který se této tragédii věnoval po celý svůj život. Vzhledem k nemalému časovému rozpětí měl možnost údaje opravovat, takže díky jeho badatelské činnosti došlo k zpřesnění některých údajů, např. v otázce připravenosti bratří, zajištění brány, postupu události místech úmrtí řeholníků, otázce útěku některých františkánů na půdu a střechu, otázce kasule uchovávané ve Vídni apod.⁷³

Ještě před samotným líčením útoku je nutné představit oběti tohoto masakru, později označované jako „*čtrnáct pražských mučedníků*“, i když známe jen jejich jména, z které země pocházeli, jakou funkci ve františkánském řádu zastávali.

Umučení františkánští bratři byli tito:

P. BEDŘICH BACHSTEIN (příloha č. 9). Byl to Čech, narodil se v Jižních Čechách v obci Pěná. Byl vikářem kláštera. V době útoku byl zástupcem představeného kvardiána Jiljího Smouta, Belgičana, který byl na služebních cestách ve Vídni. Byl magistrem noviců a jednalo o učeného kazatele. Bylo mu kolem 50 let.

P. JUAN (JAN) MARTINEZ (příloha č. 9). Pocházel ze Španělska, byl vzdělaným knězem a zpovědníkem Španělů žijících v Praze. Byl vzdělaný kontroversista. Bylo mu asi 40 let

⁷² BENEŠ, P. R. a HLAVÁČEK, P.: *Historia Franciscana II.: sborník textů*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 97-98.

⁷³ Tamt., s. 96.

P. BARTOLOMEO (Bartoloměj) DALMASONI (příloha č 9.). Narozen v Ponte S. Pietro v provincii Bergamo v Itálii. Měl na starosti opravu kostela a konventu (patřil k české provincii).

P. SIMONE (ŠIMON) (příloha č.9). Byl Francouz, kněz a almužník. Bylo mu asi 30 let.

BRATR Girolamo degli Varese (JERONÝM ZARESE) (příloha č. 9). Byl Ital z šlechtického rodu baronů z Arese, městečka poblíž Milána. Byl jáhen a bylo mu asi 24 let.

BRATR GASPARE (KAŠPAR) DAVERIO (příloha č 9.). Narozený 27. 4. 1584 v italském Busto Arsizio u Varese, bylo mu 26 let. Byl vysvěcen na subdiákona (podjáhena) v roce 1610.

BRATR JAKUB Z AUGSBURGU (příloha č.9). Jednalo se o Němce z Augsburgu. Byl klerik, minorita s časnými sliby. Bylo mu mezi 18 až 20 lety.

BRATR KLEMENT ZE ŠVÁBSKA (příloha č. 9). Byl Němec ze Saska. Minorita s časnými sliby. Bylo mu mezi 18 až 20 lety.

BRATR DIDAK JAN (příloha č.9). Pravděpodobně se jednalo o Němce. Byl to bratr laik a krejčí.

BRATR Giovanni Bodeo (JAN BODEO) neboli RODE (příloha č. 9). Byl to Ital a narodil se v Monpiano (Brescia). Jednalo se o bratra laika a v klášteře pracoval jako zahradník a pomocník sakristána.

BRATR KRYŠTOF ZELT (příloha č. 9). Pocházel z Holandska. Do pražského kláštera přišel z Vídně nedlouho před jeho napadením. Jednalo se o laického bratra, který vykonával funkci staršího kuchaře. Bylo mu už 70 let. Uvádí se, že předpověděl smrt bratří několik dní před útokem.

BRATR EMANUEL (příloha č. 9). Pocházel zřejmě ze země Koruny české. Byl novic a klerik (student). Pracoval v klášteře jako mladší kuchař.

K mučedníkům dále patřili dva novicové:

BRATR JAN (příloha č. 9). Jednalo se o novice a studenta patrně českého původu. Bylo mu jen 18 let.

BRATR ANTONÍN (příloha č. 8). Patrně pocházel také z Čech. Byl laikem a novicem. V klášteře pomáhal v kuchyni.⁷⁴

Nyní přistoupíme k samotnému popisu útoku, z kterého vyplývá způsob mučednické smrti výše uvedených bratrů františkánů, pozdějších pražských mučedníků. Nejvíce vypovídající popis vyplnění konventu obsahuje následující zkrácená citace barvitého líčení z Minaříkovy práce: „*Bylo úterý Před Popelcem 15. února roku 1611 a městská spodina a sebranka z cizích národů pronásledovala pro kořisti pasovské žoldnéře, ráno vyplnila několik pražských kostelů a klášterů a kolem 11 hodin přitáhla ke kostelu Panny Marie Sněžné a františkánskému klášteru na Novém Městě pražském. V tutéž dobu pasovští žoldnéři zaútočili na pražskou Malou Stranu ležící za řekou Vltavou. Kostel Panny Marie byl po mši slavené v 10 hodin ještě otevřen, brána kláštera byla zavřena uvnitř zabezpečena příčnou kládou. Jeden zástup útočníků vtrhl do kostela, druhý začal dobývat vrata kláštera sekerami, třetí část obklíčila celý klášter a kostel. Tato lůza čítala na dva tisíce lidí.*⁷⁵ [...]

K povraždění františkánů došlo na čtyřech odlišných a odlehlých místech a k zabítí františkánů nedošlo během jedné hodiny, ale postupně během čtyř hodin od 11. hodiny před polednem až do 3 hodiny odpoledne. Četní zloději, když našli kořist na posvátných místech nebo klášteře, spěchali domů. [...]. Když v onen hrozný den šest mladých františkánů přebývajících v klášteře uslyšelo rány seker dopadajících na dobývanou bránu, spěchali k vikáři Bedřichovi, aby se on postaral o jejich záchranu. Vikář prý polekaným bratřím pravil: „Mým úkolem je uchovat vaše duše. Pojdte tiše!“ Odvedl je

⁷⁴ MINAŘÍK, F. K. a BENEŠ, P.R.: *Pražští mučedníci*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2012, s. 20-21.

⁷⁵ Tamt., s. 19.

po schodech vedoucích nad klenbu kostela, aby si tam našli úkryt, posledním třem dovolil vylézt do věžičky. Nad klenbou kostela dvě hodiny očekávali čtyři františkáni svůj osud., tři skrytí ve věžičce čekali na útrapy smrti tři hodiny. [...] Nelze tedy mluvit o tom, že by františkáni měli strach, dali se na útěk a slézali na střechu kostela. Ukryt se před vrahy je dovoleno každému člověku. Také svatí mučedníci církve svaté vyhledávali útočiště, když však byli vypátráni, ochotně přijali smrt. [...] Útok na františkány u Panny Marie Sněžné začal útokem na kostel Panny Marie. Jeden zástup útočníků vpadl do kostela, protože po mši slavené o 10. hodině dopoledne byl ještě otevřen. Když bratr Jan, pomocný kostelník a zahradník, který zhasínal svíce na hlavním oltáři, slyšel pokřik táhnoucí se lůzy, zavolal ze sakristie otce **JANA MARTINEZE**, sakristána, který právě odsloužil mši u hlavního oltáře a jemuž bratr Jan přísluhoval, aby odnesl posvěcené hostie nebo je konzumoval. Ještě oblečen do posvátných rouch spěchal otec Jan Martinez k hlavnímu oltáři a vyňal ciborium ze svatostánku. Plenitelé však zbožný úmysl sakristána předešli a s neuvěřitelnou zuřivostí se pokoušeli vyrvat mu ciborium. Jeden muž ze zástupu mu uťal ruku, jiný lotr dvojím bodnutím kopí zranil kněze ze zad tak krutě, že kopí potřísnilo kazuli krví a krev prorážela děrami v kazuli. Třetí lupič řal otce Jana Martineze do hlavy mečem. Ciborium s posvěcenými hostiemi padlo na zem a dav hostie rozšlapal. Kazule je od roku 1612 uchovávána ve františkánském konventu ve Vídni.⁷⁶ (viz příloha č. 28)

V kapli Panny Marie zpovídal věřící otec **BARTOLOMĚJ DALMASONI**. Ten nemohl sloužit mši v 10 hodin, protože už sloužil mši ráno. Nemocný otec Šimon totiž nemohl vstát z lůžka, aby sloužil mši ráno. O Bartoloměje bludaři tupili nadávkami, pak jej bili býkovci, meči a cepy, až vypustil duši. Pomocný kostelník **JAN RODE**, vyhledal úkryt v depozitáři sakristie a tam očekával bludaře. Ti vyvrátili dveře uchopili jej za nohy a vyvlekli ven k bráně. Přitom narážela jeho hlava na ostré hrany schodů. Nato byl ubit meči, kopími, býkovci a cepy. Na posvátných místech byli tedy zabiti dva kněží a jeden laik. Hluk od dobývané brány se rozléhal po celém konventu. Po hodině bludaři vyvalili bránu kláštera a vtrhli dovnitř. Staříčkový bělovlasý bratr **KRYŠTOF ZELT**, byl patrně hluchý, takže neslyšel hluk od dobývané brány. Nesl dříví ze dvora do kuchyně, aby

⁷⁶ MINAŘÍK, F. K. a BENEŠ, P. R.: *Pražští mučedníci*. Praha: Paulinky, 2012, s. 26-27.

bratřím uvařil oběd, a právě vstupoval do přízemní chodby. Ve dveřích se na něj cháttra vrhla, dotírali na něj, tasili zbraně a poranili jej mnoha ranami. Zasažen cepy a býkovi, s hlavou rozřátou řeznickou širočinou padl na zem, dříví, které nesl, zbrodil vlastní krví a vypustil duši. Jako druhý se sám nabídl bratr **KLEMENS ze Švábska**, mladý klerik, který měl v tuto hodinu službu v refektáři a připravoval stoly. Nevíme, zda slyšel hluk od dobývané brány, ale nedbal na něj. Na nezvyklý ryk bludařů řádících na chodbě vyšel z refektáře do přízemí chodby, aby se podíval, co se děje. Sotva se však objevil ve dveřích refektáře, byl uvítán kyji a meči a zabit ranou do hlavy dvoustrannou válečnou sekerou.

Vzbouřená lůza se vyhrnula po schodech do patra a spatřila na chodbě jáhna **JERONÝMA z ARESE**, svobodného barona. Nevíme, proč se tento řeholník neschoval v nějakém úkrytu. Křik lůzy a hluk zbraní mu napověděl, že mu hrozí smrt. Na této chodbě stál oltář Panny Marie Pomocné. U tohoto oltáře poklekl, v modlitbě očekával útok lůzy a poroučel duši Bohu. Dav na něj dotíral zbraněmi, až padl proboden do zad dlouhým mečem, jehož špička pronikla až ven z prsou. Rodina svobodných baronů Arese dosud žije v Miláně. Když byl v roce 1740 připravován proces blahořečení těchto řeholníků, rodina baronů Arese zaslala jeho postulátorovi do Říma výpis z rodinné kroniky.⁷⁷ [...]

V domácí ošetřovně na poschodí našli vrahové Otce **ŠIMONA**, Francouze, který byl 12. února zraněn šlechticem-jinověrcem, hned jej jeden udeřil kyjem do hlavy a druhý mu vrazil meč do břicha. Proboden meči a dýkami opustil tento život. Když v následujících dnech katolíci přišli do kláštera, seškrabali jeho krev z pokrývky, podušky a lůžka a uchovali ji jako ostatky. Ještě v roce 1622 historik O. Jeroným Strasser viděl v pražském konventu prosté dřevěné lůžko silně zkrocené krví a zbožně uchovávané. Katolíci sebrali také krev a zuby dalších františkánů. Krev těchto mučedníků ve skleněné nádobce, zuby a tři palcáty byli zbožně uchovávány ve františkánském klášteře až do roku 1950. Kde jsou nyní uloženy, nevíme.⁷⁸ [...]

⁷⁷ MINAŘÍK, F. K. a BENEŠ, P. R. *Pražští mučedníci*. Praha: Paulínky, 2012, s. 30-31.

⁷⁸ Tamt., s. 30-31.

V klášteře byli zabiti 4 řeholníci: jeden kněz, jeden jáhen, jeden klerik a jeden bratr laik. Jejich jména byla známa, protože tu byli svědkové, kteří je znali. [...] Bludaři pobíhali po celém klášteře, prohledali všechny kouty, dílny a cely, aby zbylé řeholníky přivedli na jatka a k smrti je umučili. Věděli totiž, že v klášteře žije větší počet františkánů, než kolik řeholníků zabili v kostele a klášteře. Jiní vrazi proslídili všechny cely a dílny kvůli kořisti. Vyplenili zásoby potravin, odnesli domů nádobí z kuchyně a refektáře, v dílnách se zloději z města i ciziny zmocnili pláten a látek. Rozkradli různé nástroje a lůžkoviny. Z klášterního dvora odvedli a odnesli do svých domovů všechno domácí zvířectvo. Tak byl celý konvent dokonale vypleněn.⁷⁹

*Pod střechou kostela se zachovávalo mlčení a vznášely se odtud vroucí modlitby, o jedné a půl hodině objevili vrazi schody vedoucí nad klenbu kostela a hlučně tam vystoupili. Když se objevili na půdě, hrůza smrti přepadla všechny čtyři františkány v očích, na tváři, na těle i duši. Protože útočníci napadli kostely a kláštery pod záminkou, že honí pasovské žoldnéře skryté ve městě, otec vikář **BEDŘICH BACHSTEIN** přicházejícím kacírům prý prohlásil: “ Nejsme přechovávající nepřátel města a vlasti, ale pokorní řeholníci. Plníme Boží poslání!“ Odpověď prý zněla: „ Vy všichni jste zrádci a svůdci lidu: smrt tobě! Zhyň!“ Dvě kopí probodla hrud' a srdce vikáře a smrtelně zasažen vydechl duši. Klerik novic **JAN** zemřel zasažen dýkou a kyjem. Laikovi novici **ANTONÍNOVI** vrah sevřel rukama krk, a tak dlouho mu tloukl hlavou o zed', až vytekl mozek, potom mu probodl hrdlo dýkou. Kuchař bratr **EMANUEL**, zraněn kopím byl zardoušen. Mrtvolý těchto 4 řeholníků byly svrženy otvorem v klenbě na dlažbu kostela a dopadly doprostřed chrámu, ne před hlavní oltář, jak dosud historikové nesprávně tvrdili. Při opravě budovy roku 1926 byl nalezen otvor ve středu klenby a byl zakryt dřevěným poklopem, jak tomu bylo dříve. Mrtvolý těchto 4 řeholníků svržené z výše 33 metrů se roztřístily a vyhrězly vnitřnosti. Pod střechou kostela tedy zahynuli 4 františkáni, jeden kněz, jeden bratr laik a dva novici. [...] Nad hlavním oltářem kostela se tyčí dřevěná věžička. K ní vedou z půdy kostela dva jednoduché dřevěné žebříky 5m vysoké. Do této věžičky před 11 hodinou dopoledne vystoupili zbývající 3 františkáni z půdy kostela. Podjáhen **KAŠPAR DAVERIO** z Bosto, klerik a minorista **JAKUB** z*

⁷⁹ MINAŘÍK, F. K. a BENEŠ, P. R.: *Pražští mučedníci*. Praha: Paulinky, 2012, s. 31.

Augsburgu a bratr laik **DIDAK-JAN**, krejčí kláštera se ve věžičce vroucně modlili k Bohu. Když vystoupili do věžičky slyšeli střelbu z ručnic, jak se střelci snažili zasáhnout vrátného kláštera bratra Jana a zranili ho na noze. Slyšeli i hluk tarasnic a válečných děl doléhající sem z pražské Malé Strany z bitvy českého vojska proti útoku pasovských žoldnéřů. Z klášterní zahrady, z náměstí a nádvoří zazníval i křik davu a střelců. Proto tři hodiny trpěli nesmírnou trýzní, když čekali, neboť naděje na záchranu se v jejich duši střídala se strachem ze smrti. Ti tři řeholníci byli jen lidé a navíc mladí. Před druhou hodinou po poledni se objevil v otvoru věžičky muž ozbrojený mečem. Řeholníků se zmocnila hrůza v očích a na duši ze zřejmé smrti. Vrah prvnímu, který padl na kolena, podjáhnovi **KAŠPAROVI DAVERIO** z Bosto, probodl mečem břicho, několika ranami meče jej zabil a jeho mrtvolu vyhodil z okna věžičky na střechu kostela. Střelci stojící na zahradě spatřili jeho tělo a několika kulemi zasáhli řeholníka řítícího se ze střechy. Že došlo k zabití podjáhna ve věžičce popisují i všichni historikové. Střelci rozestavení v zahradě, přesvědčení, že ve věžičce jsou františkáni, neustále stříleli z ručnic do oken věžičky, několik kul dopadlo dovnitř věžičky a zarylo se do stěn, avšak dvěma skrytým řeholníkům nemohly uškodit, neboť se modlili v kleče a stěny věžičky je chránili. Kule střelců byly nebezpečné i pro vraha, který stál ve věžičce a jehož hlava a ramena se objevily v okně. Proto tam nechal oba řeholníky, slezl zpět do kláštera a svým druhům oznámil, že našel ještě dva živé františkány ve věžičce. Když vrah slezl, zbývající bratři s jistotou poznali, že jejich životu hrozí násilná smrt. Věděli totiž, že vrah podjáhna bez prodlení prozradí svým druhům jejich úkryt, kacíři se chopí zbraní a přispěchají, aby je zabili. Tak se i stalo. Když tedy lotři vystoupili do věžičky, sehnuli hlavy až k pasu, aby je střelci ostřelující věžičku nezasáhli. Vrazi přišli do věžičky s úmyslem zabít, byl tam však vystaven nebezpečí smrti, jejich vlastní život. Vrazi tam museli jednat velice zuřivě a rychle.⁸⁰

Mrtvolu krejčího bratra **DIDAKA JANA** svrženou na střechu zasáhli střelci stojící v zahradě více kulemi, neboť se domnívali, že se řídí ze střechy živý. Mrtvola dopadla z okapu střechy velkým obloukem na nastavená kopí lůzy. Mrtvolu klerika **JAKUBA** z Augsburgu vyhodili vrazi na střechu chrámu, zachytila se však na hřebenu a zůstala tam viset. Střelci na zahradě se domnívali, že jeho tělo je ještě živé, a pokoušeli se četnými

⁸⁰ MINAŘÍK, F. K. a BENEŠ, P. R.: *Pražští mučedníci*. Praha: Paulínky, 2012, s. 31.

střelami z ručnic srazit mrtvolu na zem. Lotři ve věžičce rovněž chtěli pohnout mrtvolou z místa, neměli však kopí a báli se vylézt bosí na střechnu, aby nebyli zabiti. Poslali tedy jednoho muže na dvůr kláštera, aby sehnal několik tyčí nebo bidel. Těmito nástroji svrhli na zem mrtvolu celou provrtanou četnými kulemi z ručnic. Mrtvola klerika Jakuba padla na hřbitůvek u sakristie.⁸¹

Pro ilustraci jsou v přílohách č. 9, 10,11,12,13,14,15,16,17 dobové kresby a obrazy s výjevy tohoto útoku.

Musíme si položit otázku, jak mohli historikové popsat zabití těchto 4 řeholníků, když na půdě chrámu nebyl řádný svědek. Sami vrazi, kteří byli svědky pobití řeholníků, se o způsobu jejich zabití před svými stoupenci ještě vychloubali.⁸²

Na závěr pro alespoň dokreslení celé události musíme připomenout, že řeholníci byli zbaveni pro smrti oděvu (ponechali jim jen spodky) a sneseni před kostel. Tam čekali až do třetího dne na své pohřbení a lidé se na ně chodili dívat. Kupec Camillo Daverio, který pobýval v Praze, tam mezi mrtvolami poznal svého rodného bratra Gaspara (Kašpara), a také Girolama z Varese (Jeroným z Arese). Třetí den paní Marie Maxmiliána, manželka hraběte Adama ze Štemberka, spolu s paní Annou, vdovou po místokancléři Janu Jindřichu z Písnice a na Schönbachu, se svými dvěma dcerami a dvěma měšťany přišly tajně večer a bez rakví v plátnech bratry pohřbili v chodbě u klášterní brány. Po pěti letech byli bratři pohřbeni v mariánské kapli, dnešní kaple sv. Michala. Diplomatická aktivita nakonec napomohla k dopadení a potrestání hlavních viníků. Pražským hrdebním soudem bylo 14 vrahů potrestáno smrtí.⁸³ Bylo zjištěno, že vůdcem lůzy byl berounský měšťan a rytíř Matouš Hovorčovský z Kolivé hory.⁸⁴

⁸¹ MINAŘÍK, F. K. a BENEŠ, P. R.: *Pražští mučedníci*. Praha: Paulínky, 2012, s. 42.

⁸² Tamt., s. 36.

⁸³ BENEŠ, P. R. a HLAVÁČEK, P.: *Historia Franciscana II.: sborník textů*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s.103.

⁸⁴ MINAŘÍK, F. K., BENEŠ, P. R.: *Pražští mučedníci*. Praha: Paulínky, 2012, s. 89.

Tento útok na konvent u Panny Marie Sněžné ukázal, jak nejisté postavení řeholníků bylo. Krutá smrt čtrnácti františkánů znamenala těžkou ránu pro františkánskou provincii v České zemi. Františkánská provincie ukázala naštěstí svoji až překvapující životaschopnost. Pokračovala v započaté a úspěšné obnově, a to i v nepříznivé době pozdější třicetileté války. I přes nepřízeň osudu se rozrůstala a dařilo se jí. Zásadní roli sehrál politický vývoj a prosazení katolické konfese v zemích Koruny české.⁸⁵

6.3 Zázrak v podobě světla a zpěvu nad místem útoku

Jak bylo již zmíněno, těla všech čtrnácti zabitých františkánů po třech dnech dvě vznešené paní s pomocníky se vši úctou donesly do jedné kaple onoho kostela. V této kapli tito františkáni za svého života sloužili Bohu, modlili se a zpívali žalmy dnem i nocí. Svědkové dosvědčují, že i po jejich smrti v nočním čase celou kapli naplnila velká záře, jež se okny šířila do všech stran. Říká se, že to obdivovali sousedi, kteří žasli pro tak jasné a neobvyklé světlo a zvědavě hledali jeho důvod. V nočním čase také slyšeli velmi líbezné hlasy, jež ve vysokých nápěvech pěly žalmy na dva chóry. Když to viděli v oné kapli různí lidé, usoudili, že musí jít o hlasy blažených duchů poslaných od Boha, aby tak prokázali poctu tělům svých spoluslužebníků, což se rozneslo do všech částí města.⁸⁶

7. BEATIFIKAČNÍ PROCES

7.1. Podmínky beatifikačního procesu neboli blahořečení

Úvodem je třeba objasnit církevní pojmy z *Encyklopedie heraldiky*: „*Blahoslavený (z latinského beatus) je označení osoby, která byla papežem prohlášena za blahoslavenou a kterou církev dovoluje ctít. Vlastní blahořečení (beatifikace) je prvním stupněm římské*

⁸⁵ BENEŠ, P. R., HLAVÁČEK P. a STERNECK T.: *Čtrnáct mučedníků pražských: vpád Pasovských*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2014, s.30-31.

⁸⁶ BENEŠ, P. R. a HLAVÁČEK, P.: *Historia Franciscana II.: sborník textů*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s.68-69.

kanonizace, přičemž uctívání se týká jen řádu, diecéze, místa, církevní provincie či země odkud blahoslavení pocházejí. Blahoslaveným mohou být zřizovány obrazy a sochy, mohou jim být zasvěcovány oltáře, nikoli však (pokud není papežská dispens) chrámy. Beatifikace může být slavná neboli formální, tj. na základě soudního jednání a nálezů nebo méně slavná čili ekvipolentní, tj. pouhé potvrzení úcty, u níž bylo prokázáno, že byla vzdávána alespoň 100 let před vydáním kanonizačního dekretu papeže Urbana VIII. Ze dne 5. 7. 1634, aniž by papež nebo diecézní biskup tuto úctu zakazovali. Jde o takzvanou úctu *per immemorabilem temporis cursum*, tj. od nepamětných osob. Takovýmto způsobem například Pius IX. potvrdil zjištění a výrok arcibiskupa Bedřicha Josefa kardinála Schwarzenberga a roku 1874 blahořečil Anežku českou. Teprve po blahořečení může být zahájen vlastní kanonizační proces, který je ještě přísnější a který by neměl být ukončen dříve než za deset let po beatifikaci.⁸⁷

Hlavním předpokladem, aby se mohlo uvažovat o zahájení procesu, je pověst svatosti (*fata sanctitatis*), která je podložena hrdinskými ctnostmi zemřelého věřícího. Specifickým a nejčastějším případem, díky němuž je pro proces zahajován, je *mučednictví*, které je považováno za souhrn heroických ctností. Musí se ověřit, zda se jedná skutečně o mučednictví v tom smyslu, jak to vyžaduje proces *blahořečení/svatořečení*. Ověřují se skutečnosti násilné smrti a důvod útočnicka, zda byl z nenávisti k víře nebo z odporu vůči mravnímu zákonu. Také se zkoumá, jak přijala smrt oběť, jestli trpělivě a odevzdaně. Samotný přípravný proces blahořečení má dvě fáze: v diecézi, v níž dotyčný křesťan nebo křesťanka katolického vyznání zemřeli a pak následuje proces v Římě. V diecézní etapě může být iniciátorem procesu fyzická nebo morální osoba, která se nazývá *actor*. Může to být farář, řeholní představený, věřící, nebo diecéze, řádová provincie, kapitula kanovníků apod. Actor si vybere vhodného *postulátora* (žadatele, není podmínkou, že to musí být kněz. Jeho jmenování schvaluje biskup diecéze, v které osoba zemřela.

Postulátor má za úkol shromáždit a prověřit dokumentaci a předložit biskupovi tyto dokumenty: žádost o blahořečení/svatořečení – tzv. „*supplex libellus*“, dále historicky podložený životopis dotyčné osoby nebo alespoň pojednání o jejím životě, ctnostech

⁸⁷ BUBEN, M.: *Encyklopedie heraldiky*. Praha: Libri, 1994, 66-67.

(*mučednictví*), pověsti svatosti, případně zázraků přitom, nemá vynechat i zjištěná případná negativa k této osobě. Dále postulátor předkládá všechny originály spisů kandidáta/kandidátky vydané tiskem, je-li případ novější, seznam svědků, které postulátor vybral nebo kteří prohlásili a jsou věrohodní (*testes adducti*). Svědkové mohou být očití, nebo „z *doslechu*“, či „z *doslechu od očitých svědků*“. Sám postulátor svědčit nemůže. Biskup, na něhož se obrátil postulátor (nebo vícepostulátor), věc uváží, vyžádá si také názor sousedních biskupů (biskupské konference). Nejsou-li důvody odrazující od otevření procesu, zveřejní biskup svůj úmysl šetření zahájit. Jakmile je proces zahájen, přísluší kandidátovi titul „*služebník nebo služebnice Boží*“. K tomu je třeba jmenovat diecézní tribunál v čele s biskupem nebo jeho delegátem.⁸⁸

Dále tribunál tvoří tzv. *promotor iustitia*, který řídí výslechy svědků na základě dotazníku a posuzuje správnost a úplnost výpovědí. U výslechů je notář, který výpovědi zapisuje a akta ověřuje. Tribunálem jsou přizváni i odborníci (*periti*) jako archiváři, historikové, znalci mystické teologie, lékaři apod. Odborníci vydané spisy Božího služebníka připraví k prozkoumání dvěma teologickým cenzorům. Tito cenzori poté vydají osvědčení, že ve spisech není nic závadného proti víře a křesťanské morálce. Pak biskup nařídí shromáždit všechny spisy a dokumenty Božího služebníka/služebnice, jež nebyly vydány tiskem, a předá opět k posouzení odborníkům. O výsledku vyrozumí *protora iustitiae*. Po skončení těchto přípravných šetření zašle biskup římské Kongregaci pro svatořečení krátké pojednání o životě kandidáta, kde popíše závažnosti případu. Poté obdrží odpověď jestli, ze strany papeže nejsou překážky. Poté probíhá výslech ostatních (*neúředních svědků*). Kromě postulátora jsou vyloučeni ze svědectví zpovědník i duchovní rádce kandidáta/kandidátky. Šetření se týká života a ctností, zda se jedná o heroický stupeň. Když došlo na přímluvu Božího služebníka/služebnice k zázraku, zpravidla uzdravení, které nelze vysvětlit přirozeným způsobem, probíhá v té věci samostatné šetření, při kterém jsou konzultováni lékaři a vyžaduje se vědecká dokumentace.

⁸⁸ ZAJÍC, J.: *Cena věrnosti: čtrnáct pražských mučedníků*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2012. ISBN 978-80-7450-069-5, s. 65-66.

Jeden zázrak se vyžaduje při blahořečení kandidáta, který nebyl mučedníkem, další pak, má-li později dojít k svatořečení. U mučedníka se při blahořečení zázrak nevyžaduje, teprve až při svatořečení.

Nakonec se musí podle nařízení Urbana VIII. Z roku 1625 ověřit, jestli osobě v pověsti svatosti nebyl prokazován veřejný kult. Veřejným kultem se myslí např. litanie, pobožnosti, oslavná kázání, uctívání obrazů a soch na oltářích, vyobrazování se svatozáří apod. Akta diecézního procesu se všemi příloženými dokumenty posudky odborníků je třeba přeložit do nějakého jazyka užívaného při papežské kurii v Římě.⁸⁹

Poté následuje Vatikánská etapa, kdy ukončený diecézní proces pokračuje v Římě při Kongregaci pro svatořečení. Kongregaci vede *kardinál prefekt*. Má k dispozici sekretáře v hodnosti titulárního arcibiskupa a podsekretář v hodnosti monsignora. Další funkci zastává *generální rektor a promotor (obránce víry)*, který se také nazývá prelát teolog. Všechny hodnostáře jmenuje papež. Povinností podsekretáře kongregace je prostudovat akta diecézního procesu, zjistit, zda je v pořádku po právní stránce a podat zprávu na řádné schůzi kongregace (*congressus ordinarius*). Každá kauza musí mít při kongregaci svého relátora. Relátoři jsou odborní pracovníci kongregace, jejich nadřízeným je generální rektor. Rektor je povinen spis z diecéze prostudovat po obsahové stránce, vybrat z něho podstatné a vypracovat tzv. *pozici*, to je podklad pro šetření případu v komisích. Podle druhu kauzy se zabývá pozice buď mučednictvím, nebo životem kandidáta a jeho hrdinskými ctnostmi, anebo zázrakem. Jde-li o kauzu historickou, je předložena podklad k odborné historické komisi, složené z poradců (*consultores*). Odborníci vznášejí námítky a připomínky a doplnění na rektora. K dalšímu posouzení je pozice předložena teologické komisi, které předsedá *protoro fidei – prelátor teolog*. Tem má za úkol vyjasnit vše, co může být sporné po stránce teologické. Poté připraví souhrnný referát o záležitosti pro zasedání biskupů a kardinálů kongregace. Promotor fidei byl dříve chápán jako neúprosný cenzor, jehož úkolem bylo upozornit na nedostatky v životě Božích služebníků. Dnes je jeho povinností zpracovat celkové

⁸⁹ ZAJÍC, J.: *Cena věrnosti: čtrnáct pražských mučedníků*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2012, s.66-68.

odborné hodnocení. Všechny poradce jmenuje na pět let Svatý otec nebo pro jednotlivý případ prefekt kongregace.⁹⁰

V případě zázračné uzdravení na přímluvu kandidáta beatifikace nebo kanonizace, posuzuje zvláštní lékařský tým, který se nazývá *Consulta medica*. Posudky odborníků a prelátů v komisích v tomto případě musí být kladné ze dvou třetin. Závěry ze zasedání biskupů a kardinálů shrne sekretář kongregace do stručného a přehledného dekretu, který předloží ke schválení a podpisu prefektu kongregace. Ten se ohlásí u papeže a požádá ho, aby dekret potvrdil a dovolil jeho zveřejnění. Stane-li se tak, je rozhodnuto o blahořečení kandidáta, pro něž se určí vhodný termín, případně místo.⁹¹

7.2. Historický průběh beatifikačního procesu

Historickým průběhem beatifikačního procesu se zabýval vícepostulát, františkán Petr Alcantara Houška ve svém článku *Cesta Bedřicha Bachsteina a jeho 13 druhů z františkánského řádu k blahořečení*. Úcta k 14 řeholníkům umučených 15. února 1611 u Panny Marie Sněžné je prokázána již v prvních letech od jejich úmrtí. Tímto byla splněna základní podmínka pro blahořečení.

Tato pozornost neunikla pražskému arcibiskupovi Janu Lohelovi, který nechal v roce 1615 otevřít hrob mučedníků, který se dříve nacházel v blízkosti brány ambitu kláštera. Těla bratří byla ohledána, že byl vcelku zachovalá. Arcibiskup potom nařídil, aby byla pohřbena v tehdejší mariánské kapli později kapli svatého Michala.

V druhé polovině 17. století byl na tomto místě vybudován oltář, který byl zasvěcen svatému Petru z Alkantary k příležitosti jeho svatořečení. Lidé se začali chodit modlit na hrobě bratří a dle pramenů došlo i k zázračným vyslyšením proseb na jejich přímluvu. Tato podmínka pro blahořečení není nutná, neboť františkáni byli mučedníci. Biskup pražský Ignác Dlouhoveský také ještě když byl student, se pravidelně chodil

⁹⁰ ZAJÍC, J.: *Cena věrnosti: čtrnáct pražských mučedníků*. Praha: Paulínky, 2012, s.68-70.

⁹¹ Tamt., s.70.

modlit na hrob bratří, které uctíval po celý svůj život ⁹² (je zároveň i jedním se svědků výslechu).

Hned během prvního desetiletí se šířila pověst o smrti pražských františkánů i do zahraničí. Ornát (roucho), ve kterém byl usmrčen kněz Jan Martinez, který bránil eucharistii před znesvěcením, byl asi z bezpečnostních důvodů převezen do Vídně, kde je uložen v kryptě františkánského kláštera. Po jeho restaurování byl zapůjčen do Prahy na výstavu otevřenou 14. 1. 2011, která byla pod názvem „*Místo a příběh*“ v ambitu kláštera Panny Marie Sněžné na památku 400 let od příchodu františkánů. Pravidelně se konaly slavnosti k výročí úmrtí řeholníků. Úcta k zabitým františkánům nezanikla ani v Josefské době, když byla roku 1787, kdy byla tato slavnost i zakázána. Potvrzují to pravidelné modlitby věřících na jejich hrobě.⁹³

Již v roce 1623 až 1624 začal ve Vídni výslech prvních svědků, který pak pokračoval v Praze. Významným svědkem byl nejvyšší kancléř českého království Zdeněk Popel Lobkovic, který byl obdivovatelem bratří františkánů ⁹⁴ (a zároveň svědkem výslechu příloha č. 8).

V roce 1624 vydal františkán Jeroným Strasser ve Vídni knihu *Illustre Martyrium* (příloha č. 9) a tato literatura sloužila k oslavě těchto umučených řeholníků. O osudu pražských bratří z roku 1611 se zmiňuje ve Františkánském martyrologiu vydaném v latině v Paříži r. 1638 Arthur a Monasterio a také Wolfgang Högner ve *Franziskanerisches Martyrologium* vytištěném ve Würzburgu r. 1644. Námětem františkánských mučedníků se zabývala řada domácích autorů například Balbín v knize *Historia Miscellanea* nebo Cruger a jeho dílo *Sacri Pulveres*. O blahořečení/beatifikaci čtrnácti umučených bratří františkánů začal přemýšlet významný řádový teolog a spisovatel Bernard Sannig. V roce 1675 se stal provinciálem, ihned započal ve vyjednávání s řádovým generálem P. Josefem Ximenezem Samaniegem, postulátorem

⁹² ZAJÍC, J.: *Cena věrnosti: čtrnáct pražských mučedníků*. Praha: Paulínky, 2012, s.70.

⁹³ Tamt., s.70.

⁹⁴

řádu P. Serafinem de Varesio a také s pražským arcibiskupem Janem Bedřichem z Valdštejna.

Prvním krokem bylo znovuotevření hrobu bratří 5. března 1677. Hrob byl poté vyzděn a ostatky umučených bratří byly uloženy do společné dubové rakve bez víka. Dle pokynů Kongregace obřadů a řádového postulátora by zahájen informační proces „*de non cultu*“, který měl dokázat, že kandidátům beatifikace byla prokazovaná veřejná úcta. V roce 1677 bylo šetření dokončeno. Poté byly zaslány do Říma pamětní listiny od františkánské provincie, od zastupitelstva města Prahy, od místodržitele i do císaře Leopolda I. Následný proces, který pojednával o hrdinských ctnostech mučedníků byl zahájen až po 17 letech. Vícepostulátorem byl jmenován učitel bohosloví v Praze P. Šebestián Schambogen. Ten shromáždil psané i tištěné zprávy o životě a smrti pražských mučedníků a všechna svědectví. Vše bylo roku 1698 zasláno s doporučující listinou pražského arcibiskupa do Říma Kongregaci obřadů. Z důvodu dnes těžko pochopitelných byl bohužel proces zastaven. Pražským mučedníkům byl pouze přiznán titul „*ctihodní*“.

V letech 1906-1907 z iniciativy řádového generála P. Dionysia Schulera a řádového postulátora P. Františka Paolino byly učiněny pokusy obnovit proces blahořečení. Avšak znovu tomu zabránila nepřízeň doby. Teprve v roce 1933 byl proces obnoven na arcidiecézní úrovni a ukončen v roce 1944. Po válce byla akta procesu řádně předána do Říma, kde měl pokračovat proces na apoštolské úrovni. Avšak politické události roku 1948 opět neumožňovaly pokračování procesu, když byl za komunistického režimu přerušen i styk se Svatým stolcem. Až v roce 1990, kdy se radikálně změnily politické poměry v našem státě, požádala Českomoravská provincie františkánů za podpory všech biskupů Čech a Moravy o obnovení procesu. Kongregace pro svatořečení potvrdila dekretem dne 20. dubna 1994 platnost předchozího procesu arcidiecézního a prohlásila, že ze strany Svatého stolce není překážek, aby proces na římské úrovni pokračoval.⁹⁵

V té době byla také obnovena výroční památka smrti 14 bratří slavnostními bohoslužbami. Postulátorem procesu je generální postulátor františkánského řádu, do r.

⁹⁵ ZAJÍC, J.: *Cena věrnosti: čtrnáct pražských mučedníků*. Praha: Paulínky, 2012, s.70.

1995 p. Jan Folguera, po jeho smrti P.Luca De Rosa. Bylo vypracováno a tiskem relátorem a P.Hieronima Fokciínského S. J. a Antonia Zakrzewského tzv. *Positio super martyrio*, shrnující veškerý materiál vztahující se ke kauze. V závěru třeba vzpomenout vícepostulátora zmíněného arcidiecézního procesu P. Klementa Minaříka OFM, který se po celý život pilně věnoval záležitosti blahořečení mučedníků, a to studiem pramenů a literární činností. „⁹⁶

7.3. Blahořečení 14 Pražských mučedníků

Jak již bylo uvedeno k pokračování procesu blahořečení došlo až po roce 1989. Na pokyn z Říma zpracoval Petr Alkantara Houška OFM v roce 1991 přehledný dokument o kauze. Tyto dokumenty tento ustanovený *vícepostulátor* předal biskupské konferenci. Dne 25. února 1992 požádali biskupové Československa o obnovení procesu. Kongregace pro svatořečení potvrdila dekretem dne 20. dubna 1994, že diecézní proces shledán platným a může se pokračovat v procesu. *Relátorem* pro „pražskou“ kauzu čtrnácti bratří františkánů byl jmenován jezuita Polák P. Jeroným Fokcinski. Existuje osm ověřených svědectví v 17. století uchovaných v archivu českomoravské františkánské provincie. V roce 2004 bylo v Římě vydáno tzv. *Positio super Martyrio*, což je spis, který je podkladem pro jednání komisí. Proces hodnotila první komise Kongregace pro svatořečení, komise historiků. Na jaře roku 2011 projednávala kauzu komise teologů pro svatořečení. Teprve po 401 letech od mučednické smrti Bedřicha Bachsteina a jeho druhů, se těmto bratřím se jim dostalo cti, tím, že byli zapsáni do seznamu blahoslavených. Papež Benedikt XVI. jejich kauzu uzavřel a dne 10. 5. 2012 schválil dekret Kongregace pro blahořečení a svatořečení o mučednictví 14 pražských mučedníků od Panny Marie Sněžné.⁹⁷

V souvislosti s připravovaným slavnostním vyhlášením beatifikace Čtrnácti pražských františkánských mučedníků z konventu Panny Marie Sněžné, jmenoval pražský

⁹⁶ BENEŠ, P. R. HLAVÁČEK, P.: *Historia Franciscana II.: sborník textů*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s.133-135.

⁹⁷ *Proces blahořečení čtrnácti pražských mučedníků*, Farnost Panny Marie Sněžné, dostupné z http://www.pms.ofm.cz/14_blahoreceni.html, vyhledáno 20.3.2015

arcibiskup kardinál Dominik Duka komisi pro vyzdvižení a ohledání ostatků těchto mučedníků zavražděných 15. února 1611. Členy komise jsou kromě dalších prof. Jan Matějka, emeritní děkan Metropolitní kapituly u sv. Víta, P. Petr Regalát Beneš OFM, člen konventu Panny Marie Sněžné, P. Vladimír Kelnar, konzervátor pražské arcidiecéze a antropologové Národního muzea Petr Velemínský a Václav Kuželka.⁹⁸

Dne 11. července 2012, za účasti členů této komise vyzdvižena z vyzdřeného hrobu dřevěná truhlice a přenesena do kaple Panny Marie Pasovské. Po otevření víka, které bylo označeno olovenou destičkou s vyrytým nápisem, byly nalezeny kosti uspořádané do čtvercových obrazců, složených z lebek a přes ně křížem položených dlouhých kostí (v podobě jeruzalémského kříže) (viz příloha č. 17). Na dně mezi ostatky byla nalezena malá kovová schránka s pergamenovou listinou, která byla předána k restaurátorskému ošetření.⁹⁹

Arcibiskupství pražské požádalo Národní muzeum, aby vyzdvižené ostatky prozkoumalo v laboratořích Antropologického oddělení. Nejdříve byly ostatky očištěny, roztříděny, určeny a zrentgenovány, poté byly podrobeny důkladné a komplexní antropologické analýze. Antropologové Národního muzea po podrobném zkoumání dospěli k závěrům, a potvrdili, že třináct lebek ze souboru patří mužským jedincům, kteří zemřeli ve sledovaném období. Jak uvedl antropolog Petr Velemínský: *“Čtrnáctou lebku nebylo možno určit z důvodu přílišného poškození“* Na mnoha kostech se našla zranění, která odpovídají popisům úmrtí františkánů. Antropolog Vítězslav Kuželka dále doplnil: *„Došli jsme k závěru, že perimortální zranění (vzniklá v období kolem smrti – pozn. red.) jsou vysoce pravděpodobná u šesti lebek a u dalších šesti se tato zranění nedají vyloučit“*. To potvrzuje i násilnou smrt zkoumaných jedinců.¹⁰⁰ Závěry antropologického průzkumu v kontextu výsledků archeologického bádání

⁹⁸ PETÁKOVÁ T., PIŠTORA A.: *Průzkum ostatků 14 pražských mučedníků přinesl své výsledky* dostupné z <http://www.apha.cz/pruzkum-ostatku-14-prazskych-mucedniku-prinesl-sve-vysledky> vyhledáno 20.3.2015

⁹⁹ BURDOVÁ Z.: *Probíhá výzkum ostatků 14 pražských mučedníků*, 19. 7. 2012, 11:18, dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/z-domova/probiha-vyzkum-ostatku-14-prazskych-mucedniku/> vyhledáno dne 20.3.2015

¹⁰⁰ KUTIL, T.: *Průzkum potvrdil pravost ostatků*. Katolický týdeník, 2012, 23(41), s. 9. ISSN 0862-5557.

dobových pramenů potvrzují, že většina ostatků uložených v dřevěné schráně v kostele Panny Marie Sněžné skutečně náleží mučedníkům, františkánům zavražděným v roce 1611.¹⁰¹ Vzhledem k tomu, že původní truhla s ostatky mučedníků byla rozpadlá, musela být vyrobena nová schránka a pověřena výběrem relikviáře byla Amáta Wenzlová. Tato schránka připomíná obyčejnou dřevěnou bednu, která má odklápěcí stříšku. „Nový relikviář má vyjadřovat františkánskou spiritualitu a jejich hodnoty chudobu, prostotu a, jednoduchost,“ vysvětlila Amáta Wenzlová. Na návrh architektky Martiny Portikové napustili truhláři dubový relikviář včelím voskem, jednoduše ozdobili dvěma bronzovými kříži a reliéfem madony s dítětem, který kopíruje mozaiku z průčelí kostela Panny Marie Sněžné. Na druhou stranu posadili čtrnáctícípou hvězdu, která odkazuje na čtrnáct zabitých františkánů. Relikviář pro ostatky čtrnácti pražských mučedníků vznikl v truhlářské dílně Chmela-Řípa v Petrovicích na Havlíčkobrodsku. Relikviář vychází z tradice takzvaných *domečkových relikviářů* (příloha č. 18). Relikviář je vyroben z dubu starého tři sta let. Dubová schránka je asi metr dlouhá, půl metru široká a 80 centimetrů vysoká. Uvnitř dubové schránky je umístěna olověná schránka, do které byly uloženy ostatky.¹⁰²

Ještě před slavnostním obřadem byla v katedrále Svatého Víta nalezena nosítka (příloha č. 23), kdy se podle starým pramenů, by se mohlo i jednat o nosítka, na kterých byla nošena skleněná rakev s ostatky svatého Jana Nepomuckého po Hradčanském náměstí při výročních. Při slavnostní beatifikaci františkánští řeholníci nesli na těchto zrestaurovaných nosítkách relikviář s ostatky františkánů (příloha č. 23) v katedrále, ale vyšli s nimi i přes Hradčanské náměstí.¹⁰³

¹⁰¹ PETÁKOVÁ T., PIŠTORA A., *Průzkum ostatků 14 pražských mučedníků přinesl své výsledky*, dostupné z <http://www.apha.cz/pruzkum-ostatku-14-prazskych-mucedniku-prinesl-sve-vysledky> vyhledáno 20.3.2015

¹⁰² VETEŠOVÁ M.: *Ostatky františkánů čekají na blahořečení v olověné schránce*, 9. října 2012 v 10:25, dostupné z http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/reportaze/_zprava/1120675, vyhledáno 20.3.2015

¹⁰³ VETEŠOVÁ M.: *Ostatky františkánů se přepraví na nosítkách, které nesly rakev sv. Jana Nepomuckého*, 12. října 2012 v 15:22, dostupné z http://www.rozhlas.cz/zpravy/historie/_zprava/1122663, vyhledáno 20.3.2015

V sobotu 13 října 2012 kardinál Angelo Amato (příloha č. 22) vyhlásil čtrnáct pražských františkánských mučedníků ze 17. století za *blahoslavené*. Tato církevní slavnost se uskutečnila vůbec poprvé v historii pražské katedrály. Slavností akt blahořečení proběhl v pražské katedrále svatého Víta, Václava a Vojtěcha při mši v 10 hodin (příloha č. 24). Takovou návštěvu pražská katedrála za poslední roky nepamatuje, organizátoři odhadli účast zhruba 6000 lidí (příloha č. 21).

Úvodem byl připomenut příběh mučedníků a po něm přečetl kardinál Angelo Amato, který je *prefektem* Kongregace pro svatořečení, list, kterým papež Benedikt XVI. prohlásil 14 umučených františkánů za blahoslavené. Hned poté františkáni odhalili dosud přísně utajovaný beatifikační obraz (příloha č. 25). Potom do katedrály vešel průvod s palmovými ratolestmi, který přinášel nový masivní relikviář (příloha č. 18,23) vyrobený z 300 let starého dubu s ostatky mučedníků. Relikviář od 6 bratří františkánů převzali jáhni a umístilo ho vedle oltáře.

V homilii vyzdvihl kardinál Amato oběť mučedníků a zdůraznil, v čem mohou být tito déle než 400 let mrtví řeholníci příkladem současnému člověku: *„Mučedníci pobízejí lidskou společnost k usmíření a bratrství v pokojném soužití. Tyto oběti zla, které se neustále staví proti dobru, nás vyzývají, abychom byli milosrdní, pevní a ve své lásce bez hranic důslední.“* Kardinál také dodal: *„že i dnes se „nepřítel světla“ snaží potírat církev, ne až tak zabíjením křesťanů – i když v některých krajích se to děje stále, jako spíš „výsměchem, pohrdáním, odmítáním Ježíšova slova o Božích příkázání. Této vlně proti evangelijní nenávisti má křesťan čelit s odvahou, bez falešných lidských ohledů a má upevňovat ducha lásky.“*

Vzhledem k tomu, že bratři mučedníci byli původem z různých národů, zazněly přímluvy i v jejich rodných jazycích, tj. kromě češtiny i německy, italsky, španělsky, francouzsky a holandsky. Na závěr bohoslužby promluvili generální ministr františkánského řádu br. José Rodriguez Carballo OFM a bývalý apoštolský nuncius Giovanni Coppa.

Závěrečné slovo patřilo Dominikovi Dukovi, který mimo jiné řekl: *„Jejich pozemská tragédie a posmrtná sláva vzešly z mravní krize celé tehdejší Evropy [...] a tím se stává dávná událost mementem pro dnešek“*. Dále se v sobotu večer v zaplněném kostele

Panny Marie Sněžné konal koncert souboru Hradišťan a o den později – v neděli 14. října – bylo po dopolední mši svaté nádvoří u Panny Marie Sněžné (příloha č. 30) dedikováno na 14 pražským mučedníkům.¹⁰⁴

Pro upřesnění je třeba dodat, že lebky a kosti dolních končetin, o kterých antropologové prohlásili, že řeholníkům patřily, jsou zabalené do červených a hnědých tkanin. Jak popisuje Amáta Wenzlová: *“Jedná se o len a acetát, tyto materiály mají i barvou zemitou přírodní a červenou symbolicky zastupovat františkánskou chudobu a mučednickou důstojnost.”* Byl k nim přiložen vzkaz o průběhu beatifikace. Ten je ručně napsán na pergamenu. (příloha č. 25, 26) Relikviář s ostatky mnichů byl zapečetěn (příloha č. 27) a po obřadu ve svatovítské katedrále se vrátil zpět do kaple kostela Panny Marie Sněžné. Je umístěn do oltáře svatého Petra Alkantary (příloha č. 29) v kapli svatého Michala (příloha č. 28.) tak, aby si ho přítomní lidé mohli prohlédnout.¹⁰⁵

8. ZÁVĚR

Pokusila jsem se o co nejucelenější pohled na smrt čtrnácti františkánských bratří, kteří byli pobiti chudinou 15. února 1611 v kostele Panny Marie Sněžné během obléhání Prahy, na historii procesu jejich blahorečení a zhodnocení významu jejich mučednické smrti pro dnešní věřící.

V úvodní kapitole je popsán průběh přípravy práce a zhodnocena použitá odborná literatura. Druhá kapitola je věnována fenoménu mučednictví v historii. Třetí část práce se zabývá poměry v Praze za vlády Rudolfa II., zejména politickými událostmi, které vedly k útoku chudiny na kostel Panny Marie Sněžné v roce 1611. Čtvrtá kapitola je věnována životu, dílu a odkazu sv. Františka jako zakladatele řádu a autora františkánské řehole. V páté části je shrnuta historie františkánského řádu se zaměřením

¹⁰⁴ KUTIL, T.: *Praha zažila první beatifikaci*. Katolický týdeník, 2012, 23(42), s. [1]-2. ISSN 0862-5557.

¹⁰⁵ VETEŠKOVÁ M.: *V katedrále svatého Víta budou blahorečeni umučení františkáni*, 13. října 2012 v 00:57, dostupné z <http://www.rozhlas.cz/zpravy/historie/zprava/1122854> vyhledáno 20.3.2015

na českou provincii v době příchodu misionářů do Prahy v roce 1604 a jejich zdejší působení. Šestá kapitola popisuje historii kostela Panny Marie Sněžné a zdejšího kláštera, misijní působení mnichů a útok chudiny na kostel v roce 1611, jeho vydrancování a vyvraždění osazenstva kláštera, které později vedlo k zázrakům.

P. Petr Regalát Beneš v *Nověně k blahořečení čtrnácti pražských mučedníků, Bedřicha Bachsteina a druhů, františkánů: 4-12. října 2012* popisuje zajímavost z pramenů: „*místo, kde došlo k útoku na čtrnáct pražských mučedníků, bylo ve 14. a 15. století latinsky nazýváno jako „in arena“, což lze přeložit jako „na písku“.* Přímo se vnucuje *narážka na středověkou arénu, kde se často mučedníci stali kořistí divé zvěře. Lidští vládcové ponoukali davem jí připravili zajímavý lov a pro sebe zábavnou podívanou. Roku 1611 se „v aréně“ uprostřed hlavního císařského města, v kulturním a mocenském centru říše, františkánští mučedníci stali obětí rozvášněných lidí.*“¹⁰⁶

Je tedy možné najít spojitost mezi osudy středověkých křesťanských mučedníků s františkánskými mučedníky. Mučednictví bylo od počátku církve považováno za jasné svědectví pevné víry a následování Krista, proto církev prokazovala zvláštní úctu právě mučedníkům, kteří obětí vlastního života vyznali jasné svědectví o svém vřelém vztahu k Bohu. Toto plně potvrzuje i anafora (1 Tim 6,12): „*Rozpomeň se (...) na ty, kdo byli umučeni pro Krista, našeho Boha a vyznali krásné vyznání.*“¹⁰⁷

Další část se věnuje podmínkám zahájení beatifikačního procesu, následně jeho průběhu v historii až po jeho završení slavnostní beatifikací v roce 2012. Proces beatifikace umučených františkánských mnichů byl v historii dvakrát obnoven, aby byl vzápětí pro nedostatek finančních prostředků zastaven. Slavnostní beatifikace v roce 2012 se tak stala naplněním úsilí české komunity bratří františkánů o připomenutí mučednické smrti františkánských misionářů, kteří přišli do Prahy z různých zemí Evropy, aby v centru tehdejší politické moci, kde žil císař Rudolf II., svým životem v komunitě svědčili svoji vírou a láskou k Bohu. Žili zde v chudobě a pokoře a v tehdy spíše protestantské Praze hlásali katolickou víru. Tehdejší pražská komunita tak svým životem ve společenství,

¹⁰⁶ BENEŠ, P. R., *Nověna k blahořečení čtrnácti pražských mučedníků*. Praha: Paulínky, 2012, s. 44-45.

¹⁰⁷ Tamt s. 45.

které fungovalo na jiných než materiálních principech, naplnila odkaz sv. Františka z Assisi. V dnešní Evropě, kde materiální blahobyť a touha po moci ovlivňují mezilidské vztahy obyčejných lidí, ale i mezinárodní politiku, je mezinárodní komunita františkánských bratří umučených v roce 1611 příkladem, jak bychom mohli spokojeně a bez konfliktů žít nejen v Čechách, ale i v Evropě. Tím, že si připomínáme něčí mučednickou smrt, nenaříkáme nad tím, jak moc křesťané trpěli a dodnes v některých oblastech trpí. Toto můžeme pouze obecně konstatovat a uznávat obětování jejich života a soucítit s jejich bolestí. Křesťanští mučedníci nemohou být vnímáni jako pouhé oběti hrůzných činů. V celých dějinách církve to bylo právě svědectví o mučednících, které v době krize náboženství probouzelo křesťany z jejich nečinnosti.¹⁰⁸

Na závěr práce bych ráda připomněla slova Petra Alkantara Houšky, která napsal o umučených františkánských misionářích: „*Dnes je možné vidět jejich budoucí možný kult pod novým zorným úhlem: jako příslušníci několika evropských národů, kteří působili a zemřeli v srdci Evropy, v Praze by mohli být v budoucnu vzývání jako blahoslavení (případně svatí) ochráncové sjednocující se Evropy, ve které by už nemělo být místa pro násilí a teror, ale kde by každý svobodně mohl vyznávat své přesvědčení a s druhým diskutovat. Mučednická krev svolala požehnání na svatováclavskou provincii františkánů.*“¹⁰⁹

¹⁰⁸ RICCARDI, A.: *Století mučedníků*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014, s. 13.

¹⁰⁹ HOUŠKA, P. A. F.: *České františkánství*. Praha: Houška, 1996, s. 22.

9. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

ADAM, Adolf. *Liturgický rok: historický vývoj a současná praxe*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1998, 325 s. ISBN 80-7021-269-1.

AMBROS, Pavel. *Laik a jeho poslání: mučednictví - svědectví*. Vyd. 1. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2011, 231 s. ISBN 978-80-7412-089-3.

BAŤKOVÁ, Růžena. *Umělecké památky Prahy*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998, 839 s. ISBN 80-200-0627-3.

BENEŠ, Petr Regalát. *Novéna k blahorečení Čtrnácti pražských mučedníků, Bedřicha Bachsteina a druhů, františkánů: 4.-12. října 2012*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2012, 86 s., [4] s. obr. příl. ISBN 978-80-7450-060-2.

BENEŠ, Petr Regalát a Karel ČERNÝ. *Historia Franciscana: Katalog výstavy pořádané k 400. výročí příchodu bratří františkánů do kláštera Panny Marie Sněžné v Praze (1604-2004)*. 1. vyd. Praha: Provincie bratří františkánů, 2004, 196 s.

BENEŠ, Petr Regalát a Petr HLAVÁČEK. *Historia Franciscana II.: sborník textů: kapitoly z dějin české františkánské provincie sv. Václava u příležitosti 300. výročí úmrtí provinčního ministra a významného učence Bernarda Sanniga (1704) a 400. výročí příchodu františkánů k Panně Marii Sněžné v Praze (1604)*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, 283 s., [32] s. obr. příl. ISBN 80-7195-016-5.

BENEŠ, Petr Regalát, Petr HLAVÁČEK a Tomáš STERNECK. *Čtrnáct mučedníků pražských: vpád Pasovských a závěr vlády Rudolfa II.* 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2014, 176 s., [18] s. obr. příl. ISBN 978-80-7308-529-2.

BENEŠ, Petr Regalát, Petr HLAVÁČEK a Ctirad Václav POSPÍŠIL. *Františkánství v kontaktech s jiným a cizím*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2009, 267 s., [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7308-283-3.

BUBEN, Milan. *Encyklopedie heraldiky*. Praha: Libri, 1994, 420 s., obr. příl. ISBN 80-901579-4-7. BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 471 s. ISBN 80-088-8.

CARDINI, Franco. František z Assisi. 1. Vyd. Praha: Zvon, 1998, 232 s. ISBN 80-7113-229-2.

GREEN, Julien a Anděla JANOUŠKOVÁ. *Bratr František*. 2. vyd. Brno: Cesta, 2001, 376 s. ISBN 80-7295-015-0.

HESSE, Hermann. *František z Assisi*. 1. vyd. Praha: Volvox Globator, 1998, 71 s. ISBN 80-7207-189-0.

HLAVÁČEK, Petr. *Čeští františkáni na přelomu středověku a novověku*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2005, 218, [8] s. barev. obr. příl. ISBN 80-200-1212-5.

HOUŠKA, Petr Alkantara. *České františkánství*. Praha: Houška, 1996, 36 s. ISBN 80-900005-2-5.

HRUDNÍKOVÁ, Mirjam. *Řeholní život v českých zemích: řeholní řády a kongregace, sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, 319 s. ISBN 80-7192-222-6.

KADLEC, Jaroslav. *Bohemia sancta: životopisy českých světců a přátel Božích*. 2. vyd. Praha: Zvon, 1990, 293 s. ISBN 80-7113-032-x.

KADLEC, Jaroslav. *Přehled církevních dějin českých*. 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1987, 281 s.

KITZLER, Petr. *Příběhy raně křesťanských mučedníků: výbor z nejstarší latinské a řecké martyrologické literatury*. Praha: Vyšehrad, 2009, 395 s., [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7021-989-8.

LE GOFF, Jacques. *Svatý František z Assisi*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2004, 187 s., obr. ISBN 80-7021-651-4.

MINAŘÍK, František Kliment, Petr Regalát BENEŠ a Petr Regalát BENEŠ. *Pražští mučedníci*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2012, 94 s., [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7450-038-1.

RICCARDI, Andrea. *Století mučedníků*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014, 549 s. ISBN 978-80-7195-543-6.

SCHAUBER, Vera a Hans Michael SCHINDLER. *Rok se svatými*. Vyd. v KN 3. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, xxvi, 702 s. ISBN 80-7192-650-7.

SHORT, William J a Mlada MIKULICOVÁ. *Chudoba a radost: Františkánská tradice*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003, 152 s. ISBN 80-7192-779-1.

WILHELM, Bonaventura Josef a Klára CHLUPOVÁ. *Svatý František Serafínský: volné zpracování životopisu sv. Františka z Assisi*. Brno: Konvent minoritů v Brně, 2009, 182 s. ISBN 978-80-903395-3-8. ZAJÍC, Jiří. *Cena věrnosti: čtrnáct pražských mučedníků*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2012. 87 s., [4] s. obr. příl. ISBN 978-80-7450-069-5.

PERIODIKA:

KUTIL, Tomáš. Češi získají 14 nových blahoslavených. *Katolický týdeník*, 2012, **23**(41), s. 8. ISSN 0862-5557.

KUTIL, Tomáš. Praha zažila první beatifikaci. *Katolický týdeník*, 2012, **23**(42), s. [1]-2. ISSN 0862-5557.

KUTIL, Tomáš. Průzkum potvrdil pravost ostatků. *Katolický týdeník*, 2012, **23**(41), s. 9. ISSN 0862-5557.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE:

Farnost Panny Marie Sněžné, *Proces blahořečení čtrnácti pražských mučedníků*, dostupné z http://www.pms.ofm.cz/14_blahoreceni.html, vyhledáno 20.3.2015

PETÁKOVÁ Tereza, PIŠTORA Aleš, *Průzkum ostatků 14 pražských mučedníků přinesl své výsledky* dostupné z <http://www.apha.cz/pruzkum-ostatku-14-prazskych-mucedniku-prinesl-sve-vysledky> vyhledáno 20.3.2015

BURDOVÁ Zuzana, *Probíhá výzkum ostatků 14 pražských mučedníků*, 19. 7. 2012, 11:18, dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/z-domova/probiha-vyzkum-ostatku-14-prazskych-mucedniku/> vyhledáno dne 20.3.2015

VETEŠOVÁ Michaela, *Ostatky františkánů čekají na blahořečení v olovené schránce*, 9. října 2012 v 10:25 , dostupné z <http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/reportaze/zprava/1120675>, vyhledáno 20.3.2015

VETEŠOVÁ Michaela, *Ostatky františkánů se přepraví na nosítkách, které nesly rakev sv. Jana Nepomuckého*, 12.října 2012 v 15:22, dostupné z <http://www.rozhlas.cz/zpravy/historie/zprava/1122663>, vyhledáno 20.3.2015

Zpravodajství české televize – videoarchiv - <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10396397177-blahoreceni-ctnacti-prazskych-mucedniku/312298380050007>, shlédnuto 1.2.2015

Elektronické zdroje k obrázkům a fotografiím:

<http://www.frantiskanstvi.cz/zivotopis.htm>

http://web.katolik.cz/feeling/library/sv_frantisek/OBRAZY/o20.html

<http://www.rodon.cz/fotogalerie/Svata-mista/Assisi-domov-svateho-Frantiska-1125>

<http://www.fototuristika.cz/tips/detail/765>

http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_1624.htm

http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_1680.html

http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_1690.html

http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_1698.html

http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_1773.html

http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_18.html

http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_185.html

http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_1911.html

http://pms.ofm.cz/pics/2012_ostatky/slides/_DSC3910.html

http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_2012.html

http://pms.ofm.cz/pics/2014_02_15_mucednici/slides/_ANT5415.html

http://media.rozhlas.cz/_obrazek/2727482--ornat-ve-kterem-byl-zabit-knez-juan-martinez-dodnes-jsou-na-nem-patrne-otvory-po-smrticich-nastrojich-a-stopy-krve--1-0x768p0.jpeg

<http://tisk.cirkev.cz/fotografie/2012/beatifikace-14-prazskych-mucedniku-13-10-2012/>

<http://tisk.cirkev.cz/fotografie/2012/beatifikace-14-prazskych-mucedniku-13-10-2012/>

http://www.pms.ofm.cz/pics/chram/slides/09_celek.html

<http://pms.ofm.cz/14.html>

http://pms.ofm.cz/pics/chram/slides/10_nadvori1.html

http://www.pms.ofm.cz/14_blahoreceni.html

10. RESUMÉ

Diese Bakkalaureatsarbeit befasst sich mit der Seligsprechung der vierzehn Prager Märtyrer, der Franziskaner, die aus verschiedenen Europäischen Völkern – z. B. aus Italien, Deutschland, Spanien, aus den Niederlanden, und aus weiteren Europäischen Teilen - gestammt haben. Zur Zeit des Einfalles des Passauer Heeres in Böhmen im Jahre 1611 wurden diese Franziskaner der Kollaboration mit diesem katholischen Heer fälschlich beschuldigt. Am Fastnachtstag, am 15. Februar 1611, ist der Prager Mob in ihr Kloster gewaltsam eingefallen und hat die Brüder ohne Gnade erschlagen.

Im theoretischen Teil meiner Arbeit erwähne ich das Märtyrertum-Phänomen und die Geschichte seiner Verherrlichung in der Kirchengeschichte. Das weitere Kapitel befasst sich mit der Beschreibung der politischen und gesellschaftlichen Lage in Prag unter der Herrschaft des Kaisers Rudolf II. Einen Bestandteil meiner Arbeit bilden die Vita des Heiligen Franz von Assisi, ausführliche Informationen über den Franziskaner Orden und die Geschichte des Franziskaner Ordens mit Schwerpunkt Böhmisches Franziskaner Provinz und ihre Lage zur Zeit des Eintreffens der Missionare - Franziskaner Brüder - in die Kirche und in das Kloster im Jahre 1603. In meiner Arbeit beschäftige ich mich weiter mit der Beschreibung und mit der Geschichte des Klosters und der Kirche der Jungfrau Schnee-Maria in Prag, wo es im Jahre 1611 zum Märtyrertod der Brüder Franziskaner gekommen ist. Dieser ist in dem weiteren Kapitel meiner Arbeit auch mit der Aufführung der nachfolgenden Wunder am Sterbeort der Franziskaner beschrieben. In dem weiteren Kapitel ist das Thema der Seligsprechung in der Geschichte der katholischen Kirche mit den Bedingungen angeführt, die erfüllt werden müssen, damit ein Seligsprechungsprozess eröffnet werden kann. Ich beschreibe hier sowohl die Geschichte des Seligsprechungsprozesses, als auch die Bemühung der gegenwärtigen Franziskaner Kommunität über die Vollendung des Seligsprechungsprozesses der vierzehn Prager Märtyrer, die bei der feierlichen Messe im Sankt Veits-, Sankt Adalberts und Sankt Wenzels-Dom in Prag im Jahre 2012 vollendet wurde. Meine Arbeit ist durch zeitliche Texte, Zeichnungen und Gravierungen vervollständigt, die über diese historische Begebenheit aussagen. Die Fotoaufnahmen aus der Gegenwart fangen die einzelnen Phasen der Vorbereitungen auf eigene Seligsprechung und ihren feierlichen Ablauf am 13. Oktober 2012 ein.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 - Svatý František z Assisi
- Příloha č. 2 – Assisi v Itálii s bazilikou sv. Františka
- Příloha č.3 Sen papeže Innoncence III. - František podpirá Lateránskou baziliku
- Příloha č. 4 – Krypta svatého Františka
- Příloha č. 5 – *Píseň bratra slunce*
- Příloha č. 6 - Kostel Panny Marie Sněžné a klášter františkánů v Praze
- Příloha č.7 - Latinský text: „*Positio super martyrio, Documenta*“
- Příloha č. 8 – Svědectví Zdeňka Popela z Lobkowicze a Svědectví P. Bernarda Sanniga OFM
- Příloha č. 9 - Rytina z publikace Jeronýma Strassera *Illustre martyrium* z roku 1624
- Příloha č. 10 - Dobová kresba o plenění Panny Marie Sněžné
- Příloha č. 11 - Dobová kresba o plenění Panny Marie Sněžné
- Příloha č. 12 - Dobová kresba Praha při útoku Pasovských
- Příloha č. 13 - Dobová kresba z knihy *Gandolphus Blanik: Thesaurus Franciscanus*, Znojmo 1773
- Příloha č. 14 - Dobová kresba o vyhození františkánů z věžičky kostela Panny Marie Sněžné
- Příloha č. 15 - Kresba o vyhození františkánů z věžičky kostela Panny Marie Sněžné
- Příloha č. 16 – Obraz k 300. Výročí smrti Čtrnácti pražských mučedníků
- Příloha č. 17 - Vyzdvižení ostatků čtrnácti pražských mučedníků dne 11.7.
- Příloha č. 18 - Relikviář s ostatky čtrnácti pražských mučedníků
- Příloha č. 19 - Nový relikviář posvěcený 15.2.2014 (k 403. výročí)
- Příloha č.20 - Ornát Jana Martineze
- Příloha č. 21 – Zástup bratrů františkánů na slavnostní beatifikaci
- Příloha č. 22 - Slavnost celeburoval prefekt Kongregace pro blahořečení a svatořečení kardinál Angelo Amato SDB
- Příloha č. 23 - Šest františkánů přineslo novou truhlu z dubového dřeva, zhotovenou pro tuto slavnost.
- Příloha č. 24 - Hlavní celebrant okouřil relikvie kadidlem

Příloha č. 25 - Odhalení oficiálního obrazu nových blahoslavených Tomáše
Císařovského

Příloha č. 25 – Autentika potvrzující pravost relikvií s podpisy

Příloha č. 26 - Autentika byla před zapečením vložena v tubusu do schrány s ostatky

Příloha č. 27 - Kardinál Dominik Duka zapečetil schránu s ostatky

Příloha č. 28 - Kaple svatého Michala

Příloha č. 29 - Oltář svatého Petra z Alkantary v kapli sv. Michala s uloženým
relikviářem

Příloha č. 30 - Nádvoří ČTRNÁCTI PRAŽSKÝCH MUCEDNÍKŮ

12. PŘÍLOHY

Příloha č. 1 - Svatý František z Assisi

Dostupné z <http://www.frantiskanstvi.cz/zivotopis.htm> vyhledáno 20.3.2015

Příloha č. 2 – Assisi v Itálii s bazilikou sv. Františka

Dostupné z http://web.katolik.cz/feeling/library/sv_frantisek/OBRAZY/o1.html vyhledáno 20.3.2015

Příloha č.3 - Sen papeže Innoncence III. - František podpírá Lateránskou baziliku

Dostupné z http://web.katolik.cz/feeling/library/sv_frantisek/OBRAZY/o20.html vyhledáno 19.3.2015

Příloha č. 4 – Krypta svatého Františka

Dostupné z <http://www.rodon.cz/fotogalerie/Svata-mista/Assisi-domov-svateho-Frantiska-1125> vyhledáno 19.3.2015

Příloha č. 5 – Píseň bratra slunce

PÍSEŇ BRATRA SLUNCE (sv. František z Assisi r. 1224-1225)

Nejvyšší, všemohoucí, dobrý Pane,
tobě patří chvála, sláva, čest a každé dobrořečení.
Náleží jen tobě, Nejvyšší,
a žádný člověk není hoden vyslovit tvé jméno.
Buď pochválen, můj Pane,
spolu se vším svým stvořením,
především s panem bratrem Sluncem,
jenž je dnem a skrze něhož nám dáváš světlo.
A on je krásný a září velikým jasem;
tvým, Nejvyšší, je obrazem.
Buď pochválen, můj Pane, za sestru Lunu a za hvězdy,
na nebi jsi je stvořil jasné, vzácné a krásné.
Buď pochválen, můj Pane, za bratra vítr;
za vzduch a oblaka, za jasnou oblohu a každé počasí,
jímž dáváš svým tvorům obživu.
Buď pochválen, můj Pane, za sestru vodu,
která je moc užitečná, pokorná, vzácná a čistá.
Buď pochválen, můj Pane, za bratra oheň,
kterým osvětluješ noc,
a on je krásný, veselý, silný a mocný.
Buď pochválen, můj Pane, za naši sestru, matku Zemi,
která nás živí a stará se o nás
a vydává rozličné plody s pestrými květy a bylinami.
Buď pochválen, můj Pane, za ty,
kdo odpouštějí pro tvou lásku a snášejí křehkost a trápení.
Blaze těm, kdo to snášejí pokojně,
neboť tebou, Nejvyšší, budou korunováni.
Buď pochválen, můj Pane, za sestru smrt těla,
které žádný živý člověk nemůže uniknout.
Běda těm, kdo zemřou ve smrtelných hříších;
blaze těm, které nalezne ve shodě s tvou nejsvětější vůlí,
protože druhá smrt jim neublíží.
Chvalte mého Pána a dobrořečte mu,
děkujte mu a služte mu s velkou pokorou.

Dostupné z <http://www.frantiskanstvi.cz/zivotopis.htm> vyhledáno 19.3.2015

Příloha č. 6 - Kostel Panny Marie Sněžné a klášter františkánů v Praze
Dostupné z <http://www.fototuristika.cz/tips/detail/765> vyhledáno 19.3.2015

Příloha č.7 - Latinský text: „Positio super martyrio, Documenta“:

O PLENĚNÍ U PANNY MARIE SNĚŽNÉ
Stojí strmý chrám (Marii) ledově Sněžné zasvěcený,
novou střechou nedávno pokrytí. Mše světější tam
řád bosáckého otce odříkávají na tajemných oltářích,
řád přednější mezi všemi řády s kapucí
tím větší poctu vzdává, oč je čelo významnější kapuce.
Až sem doráží zuřivost básnického davu,
Vzápětí vpadne a svaté obrazy Bohů
Bez ohledu sráží z výšin
A rozbijí na zemi, také oděvy, jichž dotýkat se
Není dovoleno, braním znesvěcuje a v nich
Oblečen odmumlává ústy vymyšlené modlitby.
Výřítí se na svaté bratry s násilím v duši
a hned hanobí a zohavuje zneuctvující ranou nosy;
ani útěk ani skok na nejvyšší vrchol střechy
nezachránil ubohé, ale odtud je zcela bezcitně
šilenství davu shodilo tak, jak mohlo.
A většině svatých srdcí, které titulem Quirité
Bludaři hanobí, zakázali, aby nemohla zadržet tu zkázu,
Protože sotva by byl
Kláster vojskem zachráněn z trosek.
Toto dílo zbožnosti ani oni nedokázali zachránit
(byl to totiž zločin a vrchol špatnosti),
Jak odvracet tolik velkých škod od vlastních,
Tak chránit od nepřátel.
Ti se proti nám na příkaz římského
papeže spolčují, proti nám se vyzbrojují
A s velkou mocí hrdinských králů
Nepokojem rozjitřují neovladatelnou sílu krále.
My odoláváme a ty, kteří odešli, v cizím světě
Spojujeme pohostinstvím, naše posvátné věci
Nařizujeme zachovávat,
Obvyklým způsobem všem přístupnou vodu i vzduch
Poskytujeme.
A dáváme pozor, aby někoho nesužoval těžký osud.¹¹⁰

¹¹⁰ BENEŠ, P. R. HLAVÁČEK, P.: *Historia Franciscana II.: sborník textů*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s.133-134.

Příloha č. 8 - Hlavní výpovědi svědků ze 17.století, které latinsky a v českém překladu publikoval Klement Minařík v knize *14 mučedníků pražských* (Praha 1911)

Svědectví Zdeňka Popela z Lobkovic:

„Ve jménu Kristově, Amen. Po narození Krista Pána roku 1624 v sobotu, dne 26. Měsíce července, ve Vídni v Rakousku, druhého roku za panování Sv. otce papeže Urbana VII., a pátého roku za vlády císaře římského Ferdinanda II., Pána našeho nejmilostivějšího. Taková je vznešenost a rozsah nevinnosti a čistého svědomí, že na způsob nejvyšších cypřišů, právě když se až k zemi tiskne, přece se povznáší až k nejvyšším vrcholům pravdy a vždy stává se zřejmější, takže zločinné ruce lidí pošetilých vlastním zahanbením potřeny bývají, ale nevinnost svým přátelům oblibu a souhlas zjednává. Když tomu tak je, že roku 1611, dne 15.února za vlády nepřemožitelného druhdy císaře Rudolfa, slavné paměti, důstojní Otcové a Bratři z řádu sv. Františka přísnější kázně, kteří žili v Praze, hlavním městě království českého, v klášteře u P. Marie Sněžné a Bohu všemohoucímu v chudobě, poslušnosti a čistotě věrně sloužili a Jeho velebnost ve dne i v noci horlivě vzývali za přátele i nepřátele, bez předchozí příčiny neb příležitosti, nýbrž toliko pro víru katolickou, kterou jediné a upřímně vyznávali, z nenávisti, kterou kacíři na mnichy nevrážili, od převrácené sekty husitské a kalvínské a jiných od víry katolické pobloudilých po několik let byli ustavičně posmíváni, na ulicích políčkováni, kyji a kamením krutě napadáni a i zbraněmi a konečně jmenovaného dne mezi hodinou osmou a jedenáctou dopoledne velmi ukrutně pobiti a zahubeni a právě toto chtěl dosvědčit na věčnou památku vznešený a jasný pan Zdeněk, Vojtěch Popel z Lobkovic a na Lobkovicích, Chlumci, Jistebnici, Roudnici, Šternštejně a Neustadlu, Holešově a Rybníkách, jeho císařského Veličenstva tajný rada a komorník, nejvyšší kancléř Království českého, rytíř zlatého rouna atd., jehož Jasnosti jest ta krvavá událost velmi dobře známa, přede mnou veřejným notářem a podepsanými svědky, osobně ve své residenci, složiv společně se svědky přísahu na svatá evangelia.¹¹¹

¹¹¹ MINAŘÍK, F. K. a BENEŠ, P.R.: *Pražští mučedníci*. Praha: Paulínky, 2012, s. 73-77.

Vypověděl, že tu událost zná, protože se neustále zdržoval v Praze u císaře Rudolfa, vykonává svůj úřad; s pomocí Boží šťastně položil základní kámen jmenovaného kláštera na svátek sv. Bonaventury r. 1606¹¹², častěji řeholníky v klášteře navštěvoval a spolu s ním přední šlechtici a nejvyšší úředníci království českého, za zpovědníka měl důstojného P.Jiljího, jenž byl kvardiánem v tomto klášteře; ostatní kněží a bratry velmi dobře znal jakožto muže nábožné, bohabojné, kteří Boha milovali a svou řeholi přísně zachovávali; o jejich životě a mravech nikdy nic špatného neslyšel a dobře ví, že usmrceni byli ne pro jinou příčinu, leč z nenávisti k víře katolické, pro zachování řeholní kázně, neboť kacíři považují řeholníky za ďáblы. Mimo to ke cti a chvále Boží jmenovaných XIV.mučedníků nelze zamlčet, že když nejvyšší kancléř dne 21. Listopadu r. 1603 pojal za manželku vznešenou a jasnou paní Polyxenu, dceru pana z Pernštejna, a po několik let byli bez dětí, poručili se do modliteb jmenovaného P. Jiljího a jeho spolubratří, ba i na diplom a privilegia císařská, která byla pro ten klášter vydána, napsal nejvyšší kancléř zevně ta slova: Tento diplom odevzdávám důstojným otcům bosákům řádu sv. Františka bez taxy, z lásky, a zdarma, aby prosili Boha, blahoslavenou Pannu Marii a všechny svaté jeho Božské velebnosti, aby mi Bůh dal syna a aby v milosti Boží žil a umřel. Když se tak stalo příštího roku 1609 dne 30. ledna, přišel P. Jiljí po nedlouhé době ke kancléři a prosil, aby mu ukázal taxu. Kancléř mu odpověděl, co míní podle jménem taxa. Dodal tedy P. Jiljí: „Tak brzy jste ráčil zapomenout na taxu?“ – „Na kterou pak?“ – i řekl P. Jiljí: „Na taxu vám již zaplacenou,“ a přitom ukázal privilegia, na jejich deskách byl ten nápis. Kancléř dal ihned přinést dítě své, syna prvorozeného, ukázal je P.Jiljímu, jenž dítě s radostí pozoroval; a kancléř prosil P.Jiljího, aby poručel do ochrany Boží rodiče i dítě. To privilegium bylo i s ostatními věcmi klášterními ukradeno od luzy, zapomenuto, až konečně je našel scholár a studující u důstojných otců Tovaryšstva Ježíšova v Praze, který spatřil v krámě krásnou pečeť na listině přivěšenou a koupil ji za půl groše, čili za čtyři krejčary; když však ji ukázal v koleji důstojným otcům, seznalo se, že je to zmíněné privilegium františkánského kláštera, jež potom bylo františkánům vráceno. O.P. Jiljím jest kancléři známo, že když se právě dne 15.února ubíral do Prahy, byl od lidí varován, aby do města nechodil, že tam mnichy vraždí; ježto však neznal českého jazyka, vrátil se, a když přišel ke Kutné Hoře, kde jsou stříbrné doły, odkázali ho lidé na blízký hrad pana Kašpara ze Žerotína,

¹¹² Nejvyšší kancléř se zmýlil v udání letopočtu; současné prameny dokazují, že byl základní kámen položen roku 1604.

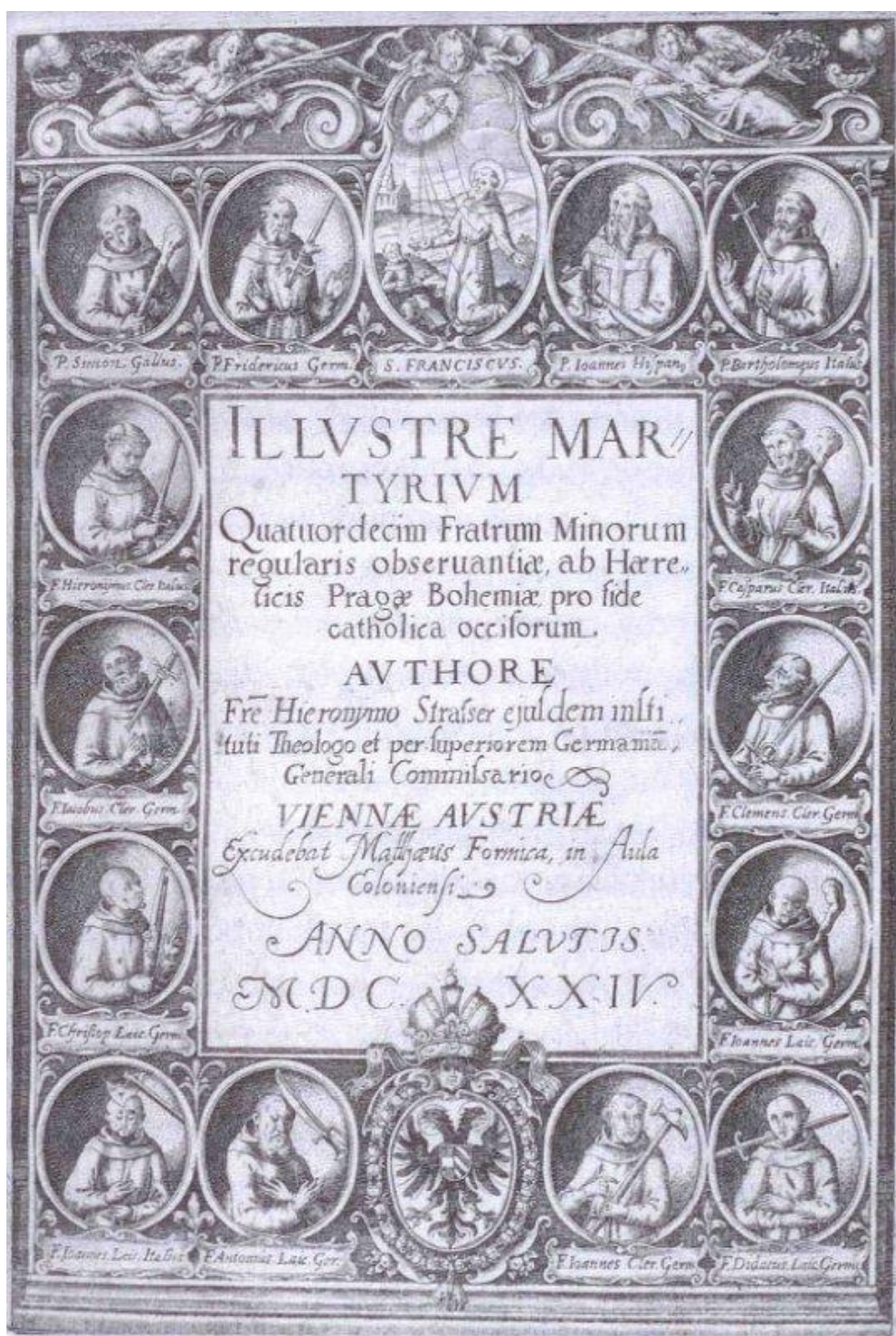
který byl sice protestantem, ale měl za manželku zbožnou katoličku. Když přišel P. Jiljí do hradu, poručil se do jejich ochrany a byl od nich přijat pohostinnou. A poněvadž kacíři pražští zvěděli, že se tam P. Jiljí zdržuje, žádali p. Žerotína v dopise, aby jim ho vydal. Žerotín se neodvážil zapírat, proto ihned připraviv povoz a dav P. Jiljímu světský šat, dopravil ho na Moravu. Než P. Jiljí odcestoval, udělil požehnání panu Žerotínovi i jeho domu. Ten měl dvakrát více dluhů, než stačilo jeho jmění. Pan Bůh však požehnání P. Jiljího potvrdil, že dcera p. Kašpara ze Žerotína zůstala vdovou a při smrti svého manžela Dionýsa ze Žerotína a Selovic byla ustanovena dědičkou jeho jmění; nechtěla sice otci svému v závěti odkázat ani haléře, ale zemřela bez závěti a pan Kašpar ze Žerotína obdržel celé dědictví v ceně čtyřiceti tisíc, a tak došel požehnání Božího, jež mu udělil P. Jiljí, což jest známo několika kancléři, nýbrž v celém království českém. P. Jiljí odcestoval do Jeruzaléma, kde u Božího hrobu mnoho let Bohu sloužil, potom však se navrátil do našich krajín. Že to vše pravda jest, dokonale potvrdil pod přísahou jmenovaný a jasný vznešený pan kancléř, jak svrchu udáno. Projednáno bylo toto v roce, dni a na místě, jak svrchu vypsáno jest, u přítomnosti důstojných pánů, p. Jana Florina Oberheha a p. Gottharda Gusta, duchovních u sv. Štěpána ve Vídni, svědků nám známých a k tomu zvláště vyprošených.

Já tedy. JUDr.

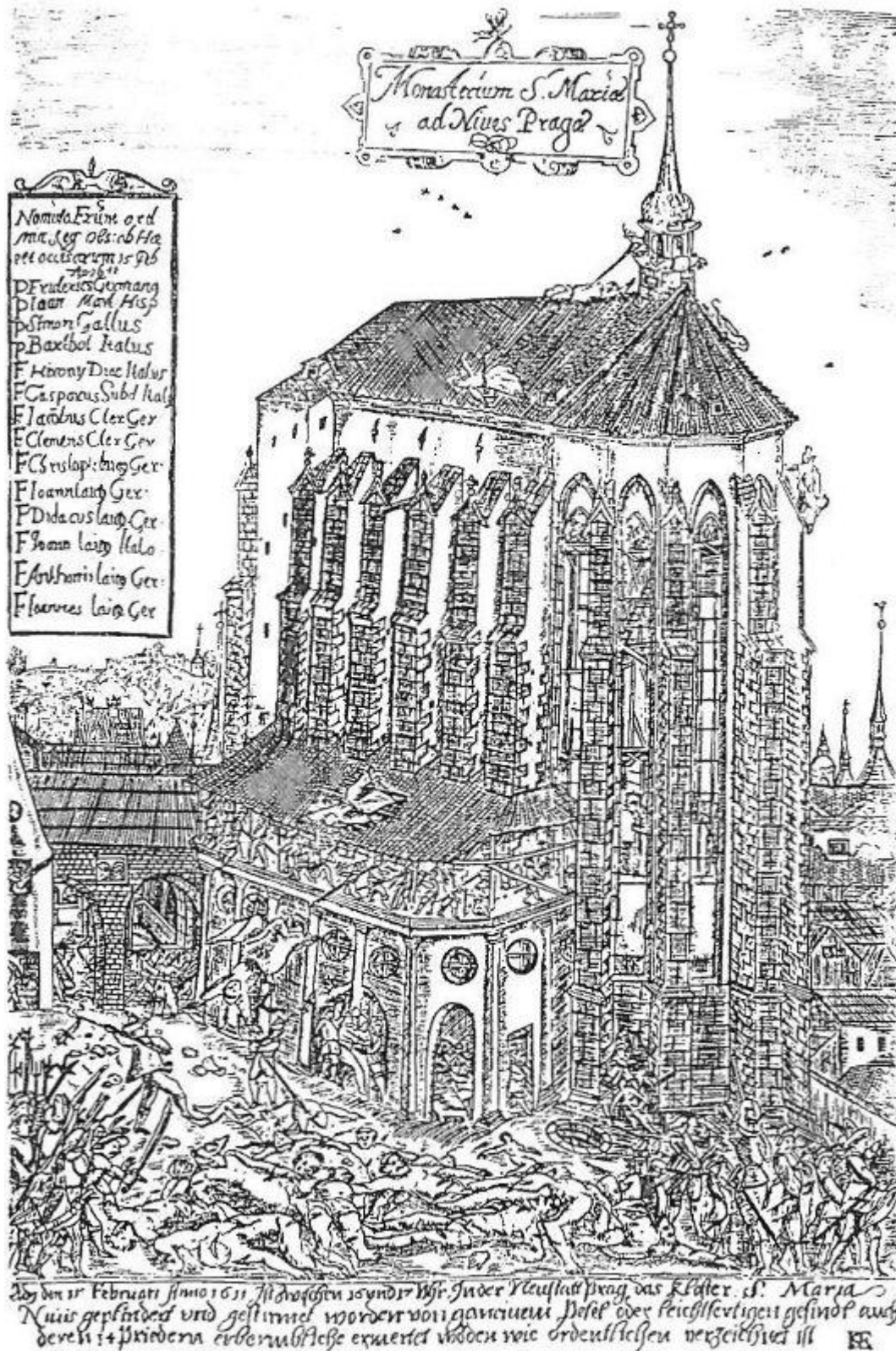
Abraham Barth, přední profesor církevního práva na vídeňské universitě, přisedící konsistoře pasovské, právník císařský, veřejný notář vídeňského biskupství atd., poněvadž jsem byl přítomen, když se toto projednávalo a když přísaha skládána byla, jsem viděl a slyšel a od nich svědectví přijal. Byv tedy řádným způsobem požádán, sestavil jsem tuto veřejně platnou listinu, a na důkaz toho jsem se vlastnoručně podepsal a pečeť přitiskl. Projednáno toho dne, jak udáno svrchu. JUDr. Abraham Barth.

Já, Tobiáš Schwab JUDr., protonotář apoštolský, kanovník olomoucký a vratislavský, vídeňský kustos, rada Jejich Eminencí kardinálů Dietrichštejna a Khlesla, vídeňský generální vikář; dosvědčuji, že podepsaný pan Abraham Barth jest doktorem obojího práva, veřejným notářem biskupství vídeňského pod přísahou, jehož písemnostem a veřejně platným listinám i při soudu i mimo soud musí se věřit a také se věří. Na důkaz toho dal jsem přitisknout pečeť konsistoře vídeňské. V rakouské Vídni v kanceláři arcibiskupské, dne 24. července 1624“¹¹³

¹¹³ MINAŘÍK, F. K. a BENEŠ, P. R.: *Pražští mučedníci*. Praha: Paulinky, 2012, s. 73-77.

Příloha č. 9 – Rytina z titulního listu publikace Jeronýma Strassera *Illustre martyrium* z roku 1624 s vyobrazením 14 zavražděných pražských františkánů s atributy mučedníků-světců, Dostupné z http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_1624.htm vyhledáno 19.3.2015
 In: BENEŠ, P. R. a ČERNÝ K.: *Historia Franciscana: Katalog výstavy pořádané k 400. výročí příchodu bratří františkánů do kláštera Panny Marie Sněžné v Praze (1604-2004)*. 1. vyd. Praha: Provincie bratří františkánů, 2004, 196 s., s.45

Příloha č. 10 - Dobová kresba o plenění Panny Marie Sněžné

Dostupné z http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_1680.html vyhledáno 19.3.2015

Příloha č. 11 - Dobová kresba o plenění Panny Marie Sněžné

Dostupné z http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_1690.html vyhledáno 19.3.2015

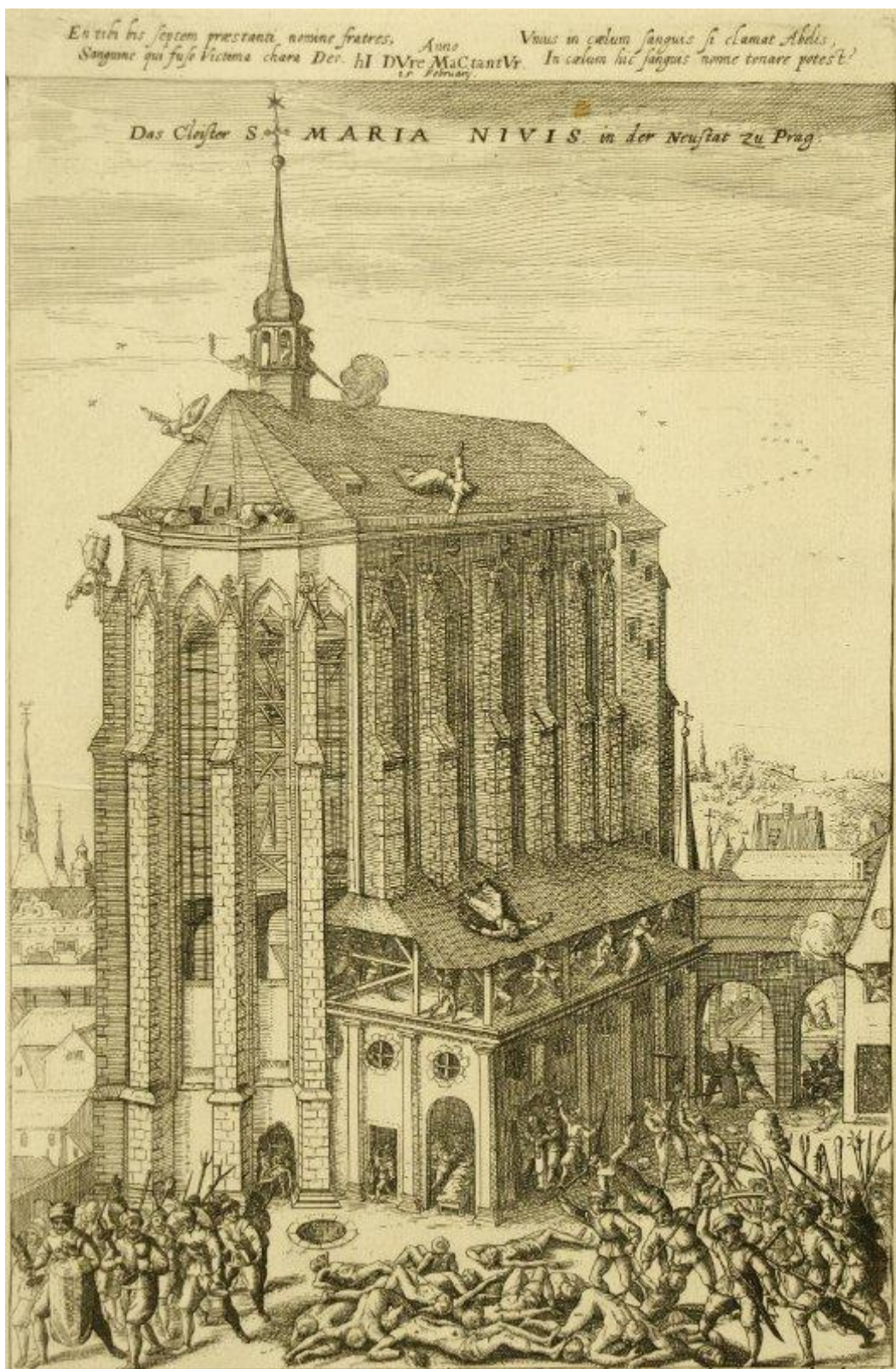
Příloha č. 12 - Mědirytina z rukopisu, znázorňující zavraždění XIV. františkánů dne 15.11.1611
In: BENEŠ, P. R. a ČERNÝ, K.: *Historia Franciscana: Katalog výstavy*. Praha: Provincie bratří františkánů, 2004, 196 s., s.41. Dostupné z http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_1698.html vyhledáno 19.3.2015

Die 15. February.
 Venerabiles Martyres q̄vatvor De CIM
 Pragæ ad Nives interfecti.
 Justorum animæ In manu Del sunt,
 quæ sunt simul. Agni quæstio dicitur Numq̄

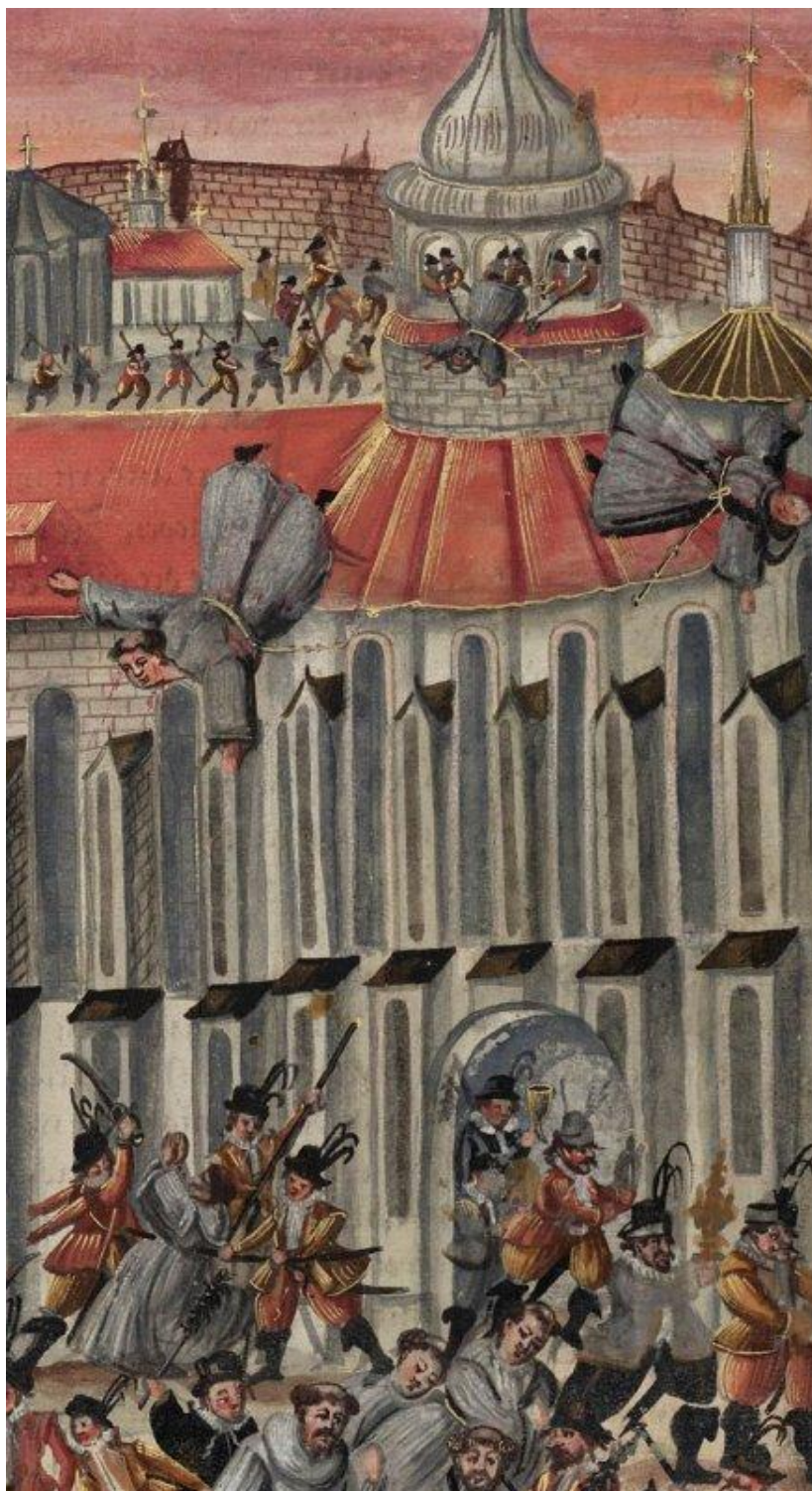

vls sunt oculi in splentum mori. Sap. s.

Příloha č. 13 - Dobová kresba z knihy *Gandolphus Blanik: Thesaurus Franciscanus, Znojmo 1773*
 Dostupné z http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_1773.html vyhledáno 19.3.2015

Příloha č. 14 - Dobová kresba o vyhození františkánů z věžičky kostela Panny Marie Sněžné
Dostupné z http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_18.html vyhledáno 19.3.2015

Příloha č. 15 - kresba o vyhození františkánů z věžičky kostela Panny Marie Sněžné Dostupné z http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_185.html vyhledáno 19.3.2015

Příloha č. 16 – Obraz k 300. Výročí smrti Čtrnácti pražských mučedníků
Dostupné z http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_1911.html vyhledáno 20.3.2015

Příloha č. 17 - Vyzdvižení ostatků čtrnácti pražských mučedníků dne 11.7.2012

Dostupné z http://pms.ofm.cz/pics/2012_ostatky/slides/_DSC3910.html vyhledáno 20.3.2015

Příloha č. 18 - Relikviář s ostatky čtrnácti pražských mučedníků

Dostupné z http://www.pms.ofm.cz/pics/mucednici_obrazy/slides/obraz_2012.html vyhledáno 20.3.2015

Příloha č. 19 - Nový relikviář posvěcený 15.2.2014 (k 403. výročí)

Dostupné z http://pms.ofm.cz/pics/2014_02_15_mucednici/slides/ANT5415.html vyhledáno 20.3.2015

Příloha č.20 - Ornát Jana Martineze Dostupné z <http://media.rozhlas.cz/obrazek/2727482--ornat-ve-kterem-byl-zabit-knez-juan-martinez-dodnes-jsou-na-nem-patrne-otvory-po-smrticich-nastrojich-a-stopky-krve--1-0x768p0.jpeg> vyhledáno 20.3.2015

Příloha č. 21 – Zástup bratrů františkánů na slavnostní beatifikaci

Dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/fotografie/2012/beatifikace-14-prazskych-mucedniku-13-10-2012/>
vyhledáno 20.3.2015

Příloha č. 22 - Slavnost celebrouval prefekt Kongregace pro blahorečení a svatořečení kardinál Angelo Amato SDB
Dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/fotografie/2012/beatifikace-14-prazskych-mucedniku-13-10-2012/>
vyhledáno 20.3.2015

Příloha č. 23 - Šest františkánů přineslo novou truhlu z dubového dřeva, zhotovenou pro tuto slavnost.

Dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/fotografie/2012/beatifikace-14-prazskych-mucedniku-13-10-2012/>
vyhledáno 20.3.2015

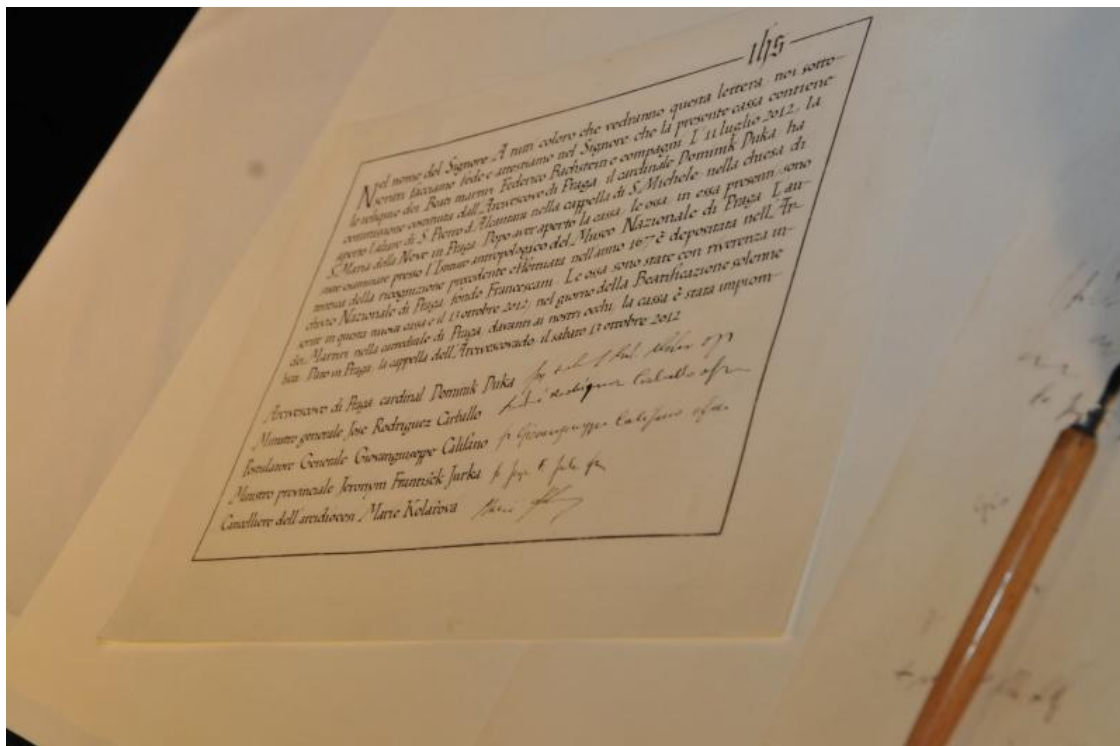

Příloha č. 24 - Hlavní celebrant okouřil relikvie kadidlem

Dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/fotografie/2012/beatifikace-14-prazskych-mucedniku-13-10-2012/>
vyhledáno 20.3.2015

Příloha č. 25 - Odhalení oficiálního obrazu nových blahoslavených Tomáše Císařovského
Dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/fotografie/2012/beatifikace-14-prazskych-mucedniku-13-10-2012/>
vyhledáno 20.3.2015

Příloha č. 25 – Autentika potvrzující pravost relikvií s podpisy

Dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/fotografie/2012/beatifikace-14-prazskych-mucedniku-13-10-2012/>
vyhledáno 20.3.2015

Příloha č. 26 - Autentika byla před zapečením vložena v tubusu do schrány s ostatky
Dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/fotografie/2012/beatifikace-14-prazskych-mucedniku-13-10-2012/>
vyhledáno 20.3.2015

Příloha č. 27 - Kardinál Dominik Duka zapečetil schránu s ostatky

Dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/fotografie/2012/beatifikace-14-prazskych-mucedniku-13-10-2012/>
vyhledáno 20.3.2015

Příloha č. 28 - Kaple svatého Michala

Dostupné z http://www.pms.ofm.cz/pics/chram/slides/09_celek.html vyhledáno 20.3.2015

Příloha č. 29 - Oltář svatého Petra z Alkantary v kapli sv. Michala s uloženým relikviářem
Dostupné z <http://pms.ofm.cz/14.html> vyhledáno 20.3.2015

Příloha č. 30 - Nádvoří ČTRNÁCTI PRAŽSKÝCH MUCEDNÍKŮ

Dostupné z http://pms.ofm.cz/pics/chram/slides/10_nadvori1.html vyhledáno 20.3.2015